

**37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Állam- és Jogtudományi Szekció**

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:
*Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar*

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

**A magyar vadászati jog fejlődése és aktuális
helyzete a fenntarthatóság tükrében**

Kézirat lezárásának dátuma:

2024. december. 6.

Tartalomjegyzék

1.	A kutatás célja.....	3
2.	A magyar vadászati jog története.....	5
	2.1. A magyar vadászati jog története a honfoglalástól az első magyar vadászati jellegű törvény megalkotásáig	5
	2.2. A jogirodalom szerinti első magyar vadászati jellegű törvény	7
	2.3. A Habsburg- házi uralkodók vadászattal kapcsolatos rendelkezései	10
	2.4. A hatályos magyar vadászati törvény alapjait közvetlenül képező joganyag.....	11
	2.5. Az 1996. évi LV. törvény megalkotását megelőző parlamenti vita.....	15
3.	Vadászat és állatvédelem: együtt a fenntartható vadgazdálkodásért!	16
4.	A magyar vadászati jog napjainkban.....	20
	4.1. A 2013. évi V. törvény a polgári törvénykönyvről.....	21
	4.2. Az 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról és a 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól	21
	4.3. Egyéb vonatkozó jogszabályok	23
	4.4. Az Országos Magyar Vadászkamara kiadványai	24
5.	A modern magyar vadászati jog fő problémái, különös tekintettel a fenntarthatóság kérdésére.....	25
	5.1. A vadászati jog hasznosítása: a vadászati jog haszonbérbeadása és kényszerhasznosítása	26
	5.2. Az éjjellátó keresőtávcsövek alkalmazásából adódó, fenntartható vadászatra és vadgazdálkodásra kiható problémák	33
	5.3. Az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök alkalmazásával kapcsolatos kérdések	35
6.	Konklúzió	37
	Felhasznált irodalom	41

1. A KUTATÁS CÉLJA

A mindennapi életben gyakran tapasztalom, hogy az emberek megkérdőjelezzik, etikus-e a vadászat. Ez a vadászok emberi minőségének kérdőre vonását is eredményezi. Rengeteg vadászattal kapcsolatos negatív és megtévesztő hírt hallunk, olvasunk szinte heti rendszerességgel. Nem meglepő, hogy sokakban felmerül a kérdés: „Valóban szükség van a vadászatra, vagy ez csak az elit rétegek hobbija?”

Véleményem szerint a fenti kérdés mindkét tagmondatára a válasz az, hogy igen: vadászatra szükség van, de sajnos nem mindenki képes a morális és jogi szabályok betartására. Tehát: a vadászat igenis fontos, amennyiben azt a megfelelő személyek üzik, a jövő fenntarthatóságának tükrében. A fenntarthatóság és az erkölcs szorosan összefügg: a fenntarthatóság alapja az erkölcs.

Már dolgozatomban bevezető részében fontosnak tartom megfogalmazni álláspontomat: nem csak a hivatásos vadász lehet vadász. Minden személynek joga van ahhoz, hogy a szabadidejét kedve szerint töltsen, ez azonban csak addig terjedhet, amíg a hobbi űzése nem hoz szégyent ugyanazon tevékenységre, mint hivatásra, hanem azzal harmóniában működik. A hivatásos vadászok esküje így szól: „Én, hivatásos vadász, esküszöm, hogy a gondjaimra bízott vadállományra, vadászterületre és a vadászati berendezésekre lelkiismeretesen vigyázok. Feladataimat a jogszabályok rendelkezéseinek, a kapott utasításoknak és a szakmai szabályoknak megfelelően teljesítem. A vadgazdálkodás érdekeit sértő cselekmények megelőzésére a szükséges intézkedéseket megteszem. Mindazokkal a személyekkel szemben – a vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően – eljárrok, akik a vadgazdálkodás, a mezőgazdaság, az erdőgazdálkodás, a természetvédelem és általában a tulajdon érdekeit sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsítanak.”¹ Azaz minden vadász rendelkezzen a hivatásos vadász szellemével. Ne csak a vadásztrófeatrófea megszerzése legyen a cél, hanem a vadgazdálkodás elősegítése, a természet egyensúlyának fenntartása. Zoltán Ödön szavaival élve: „a vadásztrófeatrófea a 'vadászsiker' jelvénye: a vad testének maradandó, illetőleg maradandóvá tett (konzervált) része, amely azt jelzi, hogy a vaddal, mint a természet részével vívott 'harcban' a vadász 'győzedelmeskedett’.”² Az idézett gondolatok tovább

¹ 10. számú melléklet a 79/2004. (V. 4.) FVM rendelethez I. A hivatásos vadász esküjének szövege (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A0400079.FVM/ts/20240601/)

² Zoltán Ödön: A Vadgazdálkodás és a Vadászat Jogi Rendje, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1997 (67. oldal)

futtatása után „vadászsiker” jelentheti a természet egyensúlyát felborító elemekkel vívott harcban való győzedelmeskedést is.

Fontos azonban megjegyezni, hogy az erkölcsös, fenntartható vadászat nem csupán a vadászok felelőssége: a jogalkotó rendkívül fontos szerepet játszik abban, hogy a vadászattal kapcsolatos törvények is az említett elveket tükrözzék. A jog irányítja az emberek életét, ugyanakkor a jogot az adott társadalmi viszonyok befolyásolják, a jogszabályoknak mindig az adott társadalmi viszonyokra, a világ aktuális állására kell reagálniuk. Ez a magyar vadászat esetében különösen fontos, hiszen az szorosan összefügg például a mezőgazdasággal. A vadászokat folyamatos felelősség terheli a vadgazdálkodás tekintetében, ez a felelősség pedig a jogon alapul. (Erre remek példa vadászati haszonbérleti szerződés, melynek esetén a szerződés kötelező tartalmi elemei közé tartozik a haszonbérló kötelezettségvállalása a vadgazdálkodási üzemtervnek megfelelő vadállomány szinten tartásáról.)

Kutatásom célja, hogy választ adjak arra, hogy milyen az erkölcsös, fenntarthatóság szempontjait figyelembe vevő vadászat, milyen jogszabályok vonatkoznak rá, mindezek hogyan alakultak ki, hogyan változtak illetve milyen problémák merülnek fel napjainkban, melyekre megoldást kell találni. Dolgozatomat a következő Majtényi György idézet szellemében írom: „A vadászok azt tartják, hogy a vadászon ismerszik meg, ki milyen ember valójában.”³

Nyilatkozom, hogy a dolgozat elkészítéséhez a mesterséges intelligencia eszközeit nem vettem igénybe.

³ Majtényi György: K- vonal – Uralmi elit és luxus a szocializmusban (Nyitott Könyvműhely Kiadó Kft.)

2. A MAGYAR VADÁSZATI JOG TÖRTÉNETE

Tamási Áron szerint, „aki nem ismeri múltját, nem értheti a jelent, amely jövőnek hordozója”. Ez a gondolat e fejezet mottója. Dolgozatom további fejezetei számos de lege ferenda javaslatot tartalmaznak majd, amelyeket a dolgozat szerzőjeként nehéz lett volna úgy megfogalmazni, illetve beépíteni, ha nem látom át a vadászati jog fejlődésének ívét, amelyből tanulságokat vonhatok le. Dolgozatommal a vadászati jog hazai fejlesztéséhez is szeretnék hozzájárulni, de a tudomány minden területére igaz, hogy jobbítani csak úgy lehet, ha van mit és van miből kiindulni. Ez utóbbi pedig nem más, mint a múlt. Munkám címe is tartalmazza a „fejlődés” kifejezést, amely véleményem szerint okot ad egy terjedősebb történeti áttekintésre. Nem mellesleg, minél részletesebb a történeti rész, annál több tanulságot vonhatunk le, annál több kiindulópontunk lesz, amelyre a fejlesztést alapozhatjuk. Ennek szellemében számos, egyenként jelentős történelmi megállón keresztül tekintem át a vadászati jog történetét.

2.1. A magyar vadászati jog története a honfoglalástól az első vadászati jellegű törvény megalkotásáig

A magyar vadászati jog előzményei a honfoglalás korában gyökereznek: ebben az időben minden szabad embert megilletett a vadászat joga. Fontos megjegyezni, hogy ez csupán feltételezés, ugyanis konkrét, vadászatra vonatkozó jogforrásokat ebből a korszakból nem ismerünk. Ugyan a nyugati társadalmakban eddigre már megjelent a vadászat földtulajdonhoz kötése, de magyar vonatkozásban erről az államalapítást megelőzően nem beszélhetünk.⁴

Az első írott vadászattal kapcsolatos magyar törvényt *Szent László 1092. évi dekrétuma* tartalmazza, mely megtiltotta a vadászatot „mondott ünnepnapokon” és vasárnapokon.⁵ A szabály megszegése szankciót vont maga után, méghozzá az ebek és a lovak elvételét (bár a rendelkezés a lovak megváltására lehetőséget biztosított). Súlyosabb szankció érte az említett napokon vadászó egyházi személyeket, akiket így akár az egyházi rendjüktől is megfoszthattak.⁶

II. Géza 1156. évi oklevele is említést érdemel, hiszen ez a magyar szarvasvadászat első írásbeli emléke, mely elrendelte a szarvasok számára létrehozott sózókat. (A sózó a vadak sóval

⁴ Bálint Gergely: Vadászati jog (Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., Budapest, 2022) 4. oldal, első bekezdés

⁵ Bálint Gergely: Vadászati jog (Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., Budapest, 2022) 4. oldal, első bekezdés

⁶ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent, 1996) 13. oldal, első bekezdés

való ellátására szolgáló eszköz. A só, mint takarmány-kiegészítő anyag, mikroelemek kijuttatására, esetleg gyógyszerezésre is felhasználható.⁷⁾

II. Endre 1222. évi dekrétumának (Aranybulla) XV. cikke a következőképpen szól: „Lovászok, peczérek és solymárok nemesek falvaira szállani ne merészeljenek.” A király ezen rendelkezéssel a nemesek érdekeit kívánta szolgálni, biztosítva számukra a saját birtokon való vadászat jogát.

Az Aranybulla XV. cikke azonban nem csak magának a nemesnek adta meg a saját birtokon való vadászati jogot, hanem tulajdonképpen minden olyan vadászati tevékenységet engedélyezett, amely az adott nemes érdekét szolgálta, azaz egy földbirtokon vadászhatott maga a nemes, a nemes részére a szolgálja, valamint jobbágysai és familiárisai is. Ez ahhoz vezetett, hogy idővel a parasztok is jelentős vadászati tevékenységet folytattak, a mezőgazdasági munkálatokra pedig kevesebb időt szántak.⁸ A problémát II. Ulászló ismerte fel, és az *1504. évi V. dekrétumában* megtiltotta a parasztoknak a vadászatot hat vadra: szarvasra, őzre, nyúlra, vadkanra, fácánra és császárfajdra.⁹ Érdekesség, hogy ez a dokumentum említi először az őzet a magyar vadászat történetében.¹⁰ Az uralkodó a következő szavakkal indokolta döntését: „Mivel minden főpap és báró urnak és többi országlakósoknak jobbágysai és lakói közül igen sokan a szőlők és földek miveltését csaknem abban hagyván és félretétvén, egyedül vadászattal és madarászattal foglalatoskodnak, annyira, hogy nemcsak köz, hanem vasárnapokon és a szentek más ünnepek napjain, sőt szent karácsony napján is vadásznak, a mi által az Isten ellen, mert parancsát meg nem tartják, vétkezni, és földesuraikat ezek jövedelmeinek elvonásával, megcsalni nem irtóznak, sőt inkább magok is, miután ennek a haszontalan munkának rabjává lettek, többnyire koldusbotra jutnak; némelyek meg, mivel az élelemből és ruházatból kifogynak, a végső dolgokra: lopásra és rablás elkövetésére vannak kényszerítve és ekképen gyakran akasztófán vagy más gonosztevőket érő halálos büntetéssel mulnak ki.”¹¹

1514 a Dózsa- féle parasztlázadás éve volt. Ugyanezen évben, a felkelés leverését követően II. Ulászló kiadta a hetedik dekrétumát, melynek LX. törvénycikke a papoknak, tanulóknak,

⁷ Heltay I. (szerk.) 2000. Vadásziskola. Hubertus Vadkereskedelmi Kft., Budapest (2. kiadás)

⁸ Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő; 7. oldal hatodik- hetedik bekezdés

⁹ Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő; 7. oldal, nyolcadik bekezdés

¹⁰ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent, 1996) 13. oldal, harmadik bekezdés

¹¹ Ezer év törvényei: 1504. évi V. dekrétum (uj.jogtar.hu/#doc/db/77/id/50400018.TV/ts/10000101/lr/chain1)

parasztoknak és hajdúknak megtiltotta a fegyverviselést, ebbe beletartozott a vadászathoz alkalmazott fegyverek használatának tilalma és szankciója is:¹² „A javadalommal el nem látott papok, és az iskolákban lakó tanulók ezentúl fegyvert és puskát ne viseljenek.

1. § Mert ha a pap, vagy tanuló (hacsak az országon kívül nem akarna menni) ezentúl fegyvert vagy puskát hord, azt, fegyverének vagy puskájának elvételével parasztkézzel is el szabad fogni, és megkötözve, ha főpapja vagy főesperese közel van, annak, különben pedig az esperes kezébe kell őt átadni, a ki köteles őtet főpap urának vagy a főpap sáfárjának kezéhez szolgáltatni, hogy börtönbe vesse és súlyosan megbüntesse. Mit ha az esperes megtenni vonakodnék, akkor az ispán vagy alispán fogja el őtet magát és szolgáltatassa a főpap úrnak vagy a sáfárjának a kezéhez, hogy az említett büntetéssel sujtsa.

2. § Ezenkívül hogy a közönséges nyelven hajduknak nevezett barom-pásztorok se hordjanak kopjákat és egyéb fegyvereket, és parasztok se merészeljenek puskával járni.

3. § Mert különben, ha a hajdu fegyvert visel, bárki és bárhol elfoghatja: s első izben ki kell herélni, másod izben, ha megint fegyvert visel, feje essék vagy más halállal bünhődjék.

4. § Ha pedig parasztnak van puskája, annak jobb kezét kell levágni.”¹³

2.2. A jogirodalom szerinti első magyar vadászati jellegű törvény

A török hódoltság idején, a három részre szakadt országban nem beszélhetünk a vadászat egységes szabályozásáról, azonban az 1504. évi V. dekrétum kiadása után több, mint kétszáz évvel a magyar vadászati jog fordulóponthoz érkezett: megjelent az első részletes vadászati jogi szabályozás, amely nem más, mint *III. Károly 1729. évi dekrétuma*, amelynek XXII. cikkére a jogirodalom az első valódi magyar vadászati jellegű törvényként hivatkozik.¹⁴ A dekrétum azért is jelentős, mert olyan elemek is megjelennek benne, mint a vadászati jog ingatlan tulajdonjogával való összefüggése (kezdetleges formában, hiszen ekkor a vadászati jog még nem számított a tulajdonjog részének), vagy a vadászati tilalmi idők (a törvény nem mellesleg az első olyan magyar törvény, amely a fenntarthatóság kezdetleges formáját bevezette), amelyek a mai vadászati idényekkel hozhatók kapcsolatba, illetve bizonyos vadászati módok szabályozására is sor került és kibővült a parasztokra vonatkozó tiltott vadak

¹² Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő; 8. oldal második bekezdés

¹³ Ezer év törvényei: 1515. évi hetedik dekrétum LX. tc. (uj.jogtar.hu/#doc/db/77/id/51400060.TV/ts/10000101/)

¹⁴ Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő; 8. oldal hetedik bekezdés

listája.¹⁵ Ezen törvény jelentőségére tekintettel a következő táblázatban szemléltetem azokat a hasonlóságokat, összefüggéseket, amelyeket az „első vadászati törvény” és a hatályos vadászati törvény tanulmányozása során véltem felfedezni:

1729. ÉVI DEKRÉTUM XXII. CIKK		1996. ÉVI LV. TÖRVÉNY
Saját földjén a földbirtokos szinte korlátlan hatalommal bírt: bármikor vadászhatott, a birtokhoz kapcsolódó erdőkből vadászat céljára erdőrésztet „kihasíthatott” és ott vadászhatott, mások számára a tulajdon ingatlana területén a vadászatot megtilthatta.	A vadászati jog kapcsolata az ingatlan tulajdonjogával	„3. § (1) A vadászati jog – mint vagyonértékű jog – a földtulajdonjog elválaszthatatlan részeként – a földtulajdon tekintetében fennálló haszonélvezeti jog esetén is – a vadászterületnek minősülő terület tulajdonosát illeti meg. (2) Amennyiben vízfelület is része a vadászterületnek, a vadászati jog a meder tulajdonjogának elválaszthatatlan része.”
A nemesség. Vadászatra nem jogosultak a parasztok, a polgárok, a nem nemesek és a nem honosítottak.	Vadászatra jogosultak köre	Önálló vadászati jog esetén a vadászterület tulajdonosa, a tulajdonosi közösség, a haszonbérő. A vadászvizsgálóval rendelkező személy, érvényes vadászjegy vagy vadászati engedély birtokában.
Főszabály szerint az erdők. Nádasok és cserjék abban az	Vadászterület	„8. § (1) Vadászterületnek minősül – hasznosítási formájától függetlenül – az a földterület, valamint

¹⁵ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 14. oldal, ötödik bekezdés

esetben, ha ott nagyobb vadak-szarvasok, őzek, vaddisznók-tartózkodnak.		vízfelület, amelynek kiterjedése a háromezer hektárt eléri, és szemközti határvonalainak távolsága legalább háromezer méter, továbbá, ahol a vad a) a szükséges táplálékot megtalálja, b) természetes szaporodási feltételei, valamint c) természetes mozgásigénye, búvóhelye, nyugalma adott.”
Kíméleti időket határoz meg bizonyos vadakra, különbséget tesz adott fajon belül hím és nőstény között: - gímszarvas: szeptember 15.- augusztus 24. (pünkösd napja) - szarvastehén: január 6.- június 24. (három szent király ünnepétől szent Bertalan-napig) - őzsuta: március 1.- május 15. (május közepe)	Vadászati idények/ kíméleti idők	Vadászati idényeket jelöl ki, jelentősen több vadra, valamint adott fajon belül nem és kor alapján is különbséget tesz az egyes egyedek között.
Parasztok, polgárok, nem nemesek nem honosítottak számára tiltott a következő fajok vadászata: - szarvas - őz	Vadászható fajokra vonatkozó korlátozások	A vadászható állatfajok listáját a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter és a természetvédelemért felelős miniszter határozza meg. Ezen vadakra minden vadászatra

- nyúl - vadkan - fácán - császármadár - fogoly		jogosult személy vadászhat, amennyiben az adott vadra kiszabott vadászati időnyen belül teszi.
Parasztok, nem nemesek és nem honosítottak számára tilos a vizslák és agarak tartása. Földesurak és nemesek számára tilos az ún. „sinkorán” (kopó) angol vadászkutya tartása és vele vadászat folytatása.	Vadászkutyák	„A VAV vizsgán biztosítani kell, hogy a VAV szabályzatban megadott munkateljesítmény-feltételeknek megfelelő, a vadászeb fajtacsoportba tartozó, Magyarországon jellemzően nem használt kutyafajták, valamint a származásigazolással nem rendelkező fajtakeverék vadászkutyák is vizsgát tehessenek.”

2.3. A Habsburg- házi uralkodók vadászattal kapcsolatos rendelkezései

Mária Terézia 1741-es rendeletében kimondta, hogy a jobbágyok jogosultak a szőlő, gyümölcs és zöldséges kertjeik magas kerítéssel való körülvételére, valamint onnan a vadat kutyákkal kiűzhetik. az 1767. évi *Urbárium* pedig vadkár- elhárítási kötelezettséget tartalmazott: a földesurat kötelezte évente három napon fegyverről és lőszerről gondoskodni annak érdekében, hogy a jobbágyok e tevékenységet elláthassák.¹⁶

II. József 1786. évi vadászati rendtartása szerint a vadászat a földesúr kizárólagos joga volt, amit más nemesnek bérbe is adhatott, továbbá a szabályzat rendelkezett a vadászati kárról¹⁷ szigorított a tilalmi időkön is.¹⁸

¹⁶ Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő, 61. pp.: A Habsburg- házi uralkodók törvényei 8. oldal, hetedik bekezdés); Bálint Gergely: Vadászati jog (Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., Budapest, 2022): 5. oldal első bekezdés

¹⁷ Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő, 61. pp.: A Habsburg- házi uralkodók törvényei 9. oldal, második bekezdés)

¹⁸ Bálint Gergely: Vadászati jog (Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., Budapest, 2022): 5 oldal első bekezdés

Az 1802. évi XXIV. tc. számos olyan rendelkezést tartalmazott, amely a mai magyar vadászati jogban is fellelhető: a vadászati jogot a föld tulajdonjogával kapcsolata össze azzal, hogy a földesurat feljogosította a tulajdonában lévő ingatlan fele részének „letiltására” (vadászat céljára történő hasznosítás érdekében). A törvénycikkben először jelent meg a vad által okozott kár szabályozása, amely nem más, mint a vad tenyésztésével előidézett, de ténylegesen már a vad által okozott kár. A fogalom bevezetésével a földesúr már nemcsak a vadkár megelőzésére volt köteles, hanem a vad által okozott kár megtérítésére is.¹⁹ A tilalmi idők pontos meghatározására is sor került (a szaporodási és betakarítási időszakra alapozva), illetve kibővült a tiltott vadfajok listája a fajdkakas vadászatának tilalmával.

2.4. A hatályos magyar vadászati törvény alapjait közvetlenül képező joganyag

1872-ben ismét mérföldkőhöz érkezett a magyar vadászati jog: megszületett az 1872. évi VI. törvény, amelynek számos rendelkezése a ma hatályos vadászati törvényünkben is megjelenik. Ezért nevezik ezt a törvényt a modern vadászati jog alapjának.²⁰ A törvény rendelkezései értelmében a vadászati jog a földtulajdon elválaszthatatlan tartozéka, a vad pedig uratlan jószág volt, vagyontárggyá csak az elejtés pillanatában vált. A vadászterületek felaprózódásának megelőzése érdekében a legkisebb vadászterület 100 kataszteri hold (57,5 ha) lehetett, és a törvény lehetőséget adott a kisebb birtokosoknak arra, hogy összefogjanak és így gyakorolják vadászati jogukat. Amennyiben a vadászterület nem érte el az előírt területnagyságot, és azt erdő vette körül, hol volt más vadászatra jogosult személy, akkor a területet bérbe kellett adni.²¹ (Kivéve, ha: „száz holdnál kisebb ugyan, de kertileg műveltetik és kerítéssel vagy árkolattal el van zárva, belső telket, szőlőt vagy szigetet képez.”)²² A kis- és törpebirtokosok pedig kötelesek voltak területükön a vadászati jogot haszonbérbe adni a község tulajdonát képező földekkel együtt. A vadkár- megtérítési kötelezettség erdőben, mezőben és

¹⁹ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 15. oldal 4. bekezdés

²⁰ Bálint Gergely: Vadászati jog (Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., Budapest, 2022): 5. oldal, második bekezdés

²¹ Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő, 61. pp.: Vadászati törvények 1848 – 1945 között: 10. oldal, második bekezdés); Bálint Gergely: Vadászati jog (Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., Budapest, 2022): 5. oldal második bekezdés

²² 1872. évi VI. törvénycikk a vadászatról
net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=87200006.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D29

egyéb javakban is életbe lépett. E törvény is előírt tilalmi időket, valamint szabályozta a gyakorolható vadászati módokat és a tiltott módszereket is.²³

A fenti törvény -bár nagy előrelépést jelentett-, nem maradt sokáig hatályban, és többször módosították a szövegét, nem volt tartós. Felmerült az igény egy időtálló vadászati törvény megalkotására. Ennek eredményeképp megszületett az *1883. évi XX. törvény a vadásatról*, amely egészen 1945-ig hatályban maradt.²⁴

A törvény nem változtatott azon, hogy a vad uratlan jószág, a vadászati jog pedig az ingatlan tulajdonjogának tartozéka. Azonban fontos elemekkel bővítette ki az ingatlanhoz kapcsolódó vadászati jog szabályozását: rögzítette, hogy minden ingatlannal rendelkező tulajdonost megillet a vadászati jog, de nem minden ingatlan alkalmas vadászterületnek, csak az, amely megfelel az erre vonatkozó törvényi rendelkezéseknek. Az ingatlan eladása esetén a tulajdonos nem a területen élő vadat adta el, hanem az arra érvényesíthető vadászati jogot. A vadászati jog pedig önállóan fogalomba nem volt hozható, tehát az ingatlan eladásával a vadászati jog tulajdona is eladásra került.

A legkisebb vadászterület a korábbi 100 kataszteri hold helyett 200 kataszteri holdra nőtt, amely lehetőséget teremtett a jobb, hatékonyabb, „fenntarthatóbb” vadgazdálkodásra. E rendelkezés természetesen nem imponált mindenki számára, az országgyűlésben folytatott heves viták során javaslatot tettek arra is, hogy saját földjén mindenki vadászhaszon még akkor is, ha a terület csak egy hold nagyságú. Tisza Kálmán miniszterelnök válasza a javaslatra véleményem szerint egy olyan, ma is hitelt érdemlő felszólalás volt, amely először fogalmazta meg a mai értelemben vett fenntartható vadászat koncepcióját: „Képviselőház, a kérdés az, hogy szükség van-e korlátozásra, vagy nem. Erre a felelet egyedül attól függ, szükségesnek tartja-e valaki, hogy egy országban legyen vadállomány és vadászat, vagy nem. Ha valaki abból a nézetből indul ki, hogy arra, hogy egy országban vadállomány és vadászat legyen, nincs szükség: akkor természetesen felelhet nemmel. De ezen nézetben én a magam részéről nem osztozhatom, mert méltóztassanak elhinni, amely percben azt mondanék ki, amit Göndöcs képviselő úr és társai akarnak, hogy egy hold, vagy akárminő birtok után egy szóval minden tekintet nélkül a birtok nagyságára, lehessen a vadászatot gyakorolni: ezáltal azt mondanék ki,

²³ Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő, 61. pp.: Vadászati törvények 1848 – 1945 között: 10. oldal, második bekezdés)

²⁴ Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő, 61. pp.: Vadászati törvények 1848 – 1945 között: 10. oldal, harmadik és negyedik bekezdés)

hogy néhány esztendő múlva igazán egyes igen nagy komplexumok birtokosait kivéve, senki sem vadászhatna, mert egyáltalában nem lenne vad az országban, melyre vadászni lehessen és így tényleg amikor a legnagyobb jogegyenlőséget akarnók kimondani, redukálhatnék a dolog oda, hogy igazán senki, egyes igen nagy territóriumok birtokosain kívül nem vadászhatna, mert nem volna mire."²⁵

A problémára a megoldás végül az lett, hogy a törvény lehetőséget adott a legalább ötven hold birtokkal rendelkező ingatlantulajdonosok számára, hogy amennyiben területeik összefüggenek, és egyesítést követően a kiterjedésük eléri a kétszáz holdat, akkor a közigazgatási hatóság jóváhagyását követően vadászati jogukat ott gyakorolhassák.

A törvény különbséget tesz magán- és községi vadászterületek közt, amely a bérbeadás szempontjából fontos: a községi vadászterület azokból a földbirtokokból áll, amelyek nem magán- vadászterület részei vagy amelyek község tulajdonát képző ingatlanhoz tartoznak. Ezeket a területeket együttesen lehetett bérbe adni (amennyiben elérte a kétezer hold nagyságot). A földtulajdonosokat tulajdoni hányaduk arányában. Az önálló vadászterületek községi vadászterületekkel együtt történő haszonbérbe adására is lehetőséget teremtett a törvény, amennyiben a birtokosság a közös hasznosítást vélte hatékonyabbnak.

A törvény a vadkár megtérítéséről úgy rendelkezett, hogy csak a szarvas és a dámvad („tenyésztett fővad”) által okozott károkat kellett megtéríteni, (a kártékony vadállomány szabályozására pedig létrehozta a hatósági vadászat intézményét). A károsult a vadkárt nyolc napon belül köteles volt bejelenteni az eredményes helyszíni elbírálás érdekében, a vetésben okozott károkat pedig elegendő volt a termény mennyiségének megállapításáig jelenteni, a községi elöljáróságnál vagy a bíróságnál, amennyiben a károsult peres eljárás keretei között kívánta érvényesíteni az igényeit.²⁶

Az 1883. évi XX. törvényt a 4640/1945 (VII. 14.) M. E. rendelet váltotta, amely a korábbi törvény minden ellentétes rendelkezését hatályon kívül helyezte. A vadászati jog a rendelet által elvált a földtulajdontól és állami tulajdonba került. Ebből következik, hogy

²⁵ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 18. oldal első bekezdés

²⁶ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 18-20. oldal

Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő, 61. pp.: Vadászati törvények 1848 – 1945 között: 10-11. oldal

megszűntek a korábbi, földtulajdon alapján fennálló haszonbérleti szerződések is, és minden olyan jövedelem, amely a vadászat hasznosításából keletkezett, a magyar államot illette meg. A vadászterületek egységesítésére sem volt lehetőség a rendelet hatályba lépését követően.

A rendelet értelmében vadkárnak minősült a vaddisznó, szarvad és dám által a mezőgazdaságban és erdőgazdaságban okozott kár, amiért az állam teljes kártérítési felelősséggel tartozott, az igényérvényesítésre pedig kizárólag államigazgatási úton volt lehetőség.

Továbbá, bevezetésre került a kötelező vadásztársasági tagság, amely csak magyar állampolgárokat illetett meg, valamint szigorú szabályozások vonatkoztak a vadásztársaságok tagjainak számára is, 3000 kataszteri holdanként pedig kötelező volt egy szakvizsgázott vagy legalább 3 évi gyakorlattal rendelkező vadőr alkalmazása.²⁷

A *Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1957. évi 43. számú törvényerejű rendelete* deklarálta a vad állami tulajdonát, mint a nép vagyonát. Ezzel megszűnt a vad uratlan jellege. A vadászatra jogosultakat vadgazdálkodási terv készítésére kötelezte²⁸, a magyar történelem során először, így ez a törvényerejű rendelet is rendkívül fontos állomás kutatásom szempontjából.

Végül megszületett az *1961. évi VII. törvény az erdőkről és a vadgazdálkodásról*, amely a korábbi rendelet rendelkezéseit kiegészítette azzal, hogy a vadászati jog az ország egész területén az államot illette meg, illetve bevette az 1959. évi IV. törvény azon rendelkezését, mely szerint a vadászterületen elejtett, elfogott vad a vadászatra jogosult tulajdonába kerül. A törvény számos módosításon esett át az évek során. Az államnak lehetősége adódott a vadászati jogát haszonbérbe adni a vadásztársaságoknak, valamint bevezették a bérkilövés intézményét is, amely az állam szintén a vadásztársaságokkal (illetve vadászjeggyel rendelkező magánszemélyekkel) köthetett meg.

²⁷ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 21-22. oldal

Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő, 61. pp.: Vadászati törvények 1848 – 1945 között: 12. oldal

²⁸ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 22. oldal

A bíróság ismét szerepet kapott a vadkárral kapcsolatos ügyek rendezésében abban az esetben, amikor a fél sérelmesnek tartja a vadkárok megtérítéséről szóló államigazgatási határozatot.

Életbe lépett a vadállomány fenntartása érdekében több jelentős rendelkezés is: a vadászatra jogosult köteles volt a hatósági állatorvoshoz bejelenteni a fertőző betegségek megjelenését, valamint köteles volt tervszerű tenyésztést folytatni, biztosítani a vad védelmét, a vadállomány őrzését, az ingatlantulajdonosokat pedig együttműködésre kötelezte (ellenérték fejében, melyet a vadászatra jogosulttól igényelhettek).²⁹

2.5. Az 1996. évi LV. törvény megalkotását megelőző parlamenti vita

Hatályos vadászati törvényünk megalkotását hosszas parlamenti vita előzte meg, mely során számos javaslat hangzott el az új vadászati törvény megalkotására vonatkozóan. Herbály Imre, a mezőgazdasági biztosság előadója a soproni Erdészeti és Faipari Egyetemen megrendezett előzetes bizottsági ülésről tartott összefoglalójában elmondta, hogy a törvény tartalmát illetően négy kérdéskörben alakult ki vita, de a résztvevők végül egyetértettek abban, hogy a vadászati jog a föld tulajdonjogának elválaszthatatlan része, valamint az egyéb kérdések pontban is egyetértés született. A többségi álláspont szerint tehát a vadászati jog a föld tulajdonjogának elválaszthatatlan része, a vad állami tulajdon, a legkisebb vadászterület pedig 3000 hektár nagyságú.

A kisebbségi álláspont szerint a vad res nullius volta indokolt, hiszen ez esetben az állam minden közhatalmi eszközével védhetné a vadat, míg az állami tulajdonlás esetén a megnevezett tulajdonosi közösségnek akár a vad kisajátítására is lehetősége lenne. A legkisebb vadászterületre a kisebbség 300 hektárt javasolt azzal az indokkal, hogy gyakran a 3000 hektár nagyságú vadászterületek is összevonásra kerülnek, ezért logikusabb lenne a legkisebb vadászterület nagyságát jóval kisebb területben meghatározni. Emellett számos elképzelés született még, melyek közül érdekesnek tartom a Magyar Demokrata fórum javaslatát, amely szerint lehetőséget kell biztosítani a falvaknak arra, hogy közösségük határában a falu

²⁹ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 23- 24. oldal

közössége és az ott élő földtulajdonosokból alakuló vadásztársaság az ott kialakított vadászterületen vadászhaszon, amely a falusi turizmus fellendítéséhez is hozzájárulna.³⁰

A Vtv. megalkotását megelőző parlamenti vita során tehát számos javaslat közül végül győzött a már említett többségi álláspont, amelyet a hatályos törvényszöveg is tükröz.

Összegezve: A magyar vadászati jog rendkívül hosszas és színes története vezet el bennünket a ma is hatályos, 1996. évi LV. törvény megalkotásához. Mint már utaltam rá, fontos leszögezni azt, hogy mivel a fenntarthatóság egy modern fogalom, ezért természetesen a múltbeli jogszabályok szó szerint nem említik, mégis számos olyan rendelkezést találunk, amely a mai értelemben vett konzervációs vadászati jog alapjait fekteti le. A társadalom és a jogalkotó valahol mindig tisztában volt azzal, hogy a vadállomány megőrzése a vadászat feladata, amely akkor képes megvalósulni, ha azt szabályozásnak vetjük alá. A fejezetből kiderül, hogy bár a vadászat joga volt úri privilégium, volt mindenkit megillető jog és volt állami privilégium is, mégis sorra jelentek a vadállomány fenntartására, a kártérítésre, bérbeadásra, haszonbérbe adásra és egyéb korlátozásokra vonatkozó szabályok, szinte függetlenül attól, hogy kit illetett meg fontos és nagy felelősség járó jogosultság. A múltban ettől függetlenül a vadászati jog nem volt részrehajlástól mentes, a történelmi áttekintőből is kiolvasható, hogy a „fenntarthatóság” érdekében hozott korlátozások nem voltak eléggé átfogóak. A következő fejezetekben ezért azt fogom vizsgálni, hogy a hatályos törvényünket megelőző parlamenti vitát követően megalkotott 1996. évi LV. törvény miképpen szolgálja a fenntartható vadászatot, illetve, hogy a múlt tanulságai alapján milyen módosításokra lenne szükség a jövőben.

3. VADÁSZAT ÉS ÁLLATVÉDELEM: EGYÜTT A FENNTARTHATÓ VADGAZDÁLKODÁSÉRT!

Mielőtt a hatályos magyar vadászati jog további elemzésébe kezdenék, fontosnak tartom szerzői álláspontom lefektetését egy rendkívül megosztó (talán a legmegosztóbb) témával kapcsolatban, amely nem más, mint az állatvédelem. Ez az álláspont a dolgozat egészét áthatja, különösen minden vélemény - kifejtésemet, de lege ferenda javaslatomat, illetve a dolgozat következő fejezetében részletezett jogszabályokat is ez alapján válogattam. Mint a dolgozat szerzője teljes mértékben kiállok az állatvédelem mellett. Szemléletmódom objektív, ami azt

³⁰ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996) 33 - 90. oldal

jelenti, hogy véleményem szerint a fenntartható vadgazdálkodás nem más, mint állatvédelem, ez pedig vadászat nélkül nem valósítható meg.

A vadállomány tekintetében a minőség sokkal fontosabb, mint a mennyiség. Evidens, hogy minél kevesebb a vad, annál kevesebb a vad által okozott kár, ez pedig kedvező annak a rétegnek, aki napi szinten küzd e problémával. Ebben a fejezetben a mennyiség korlátozása tekintetében a továbbiakban mellőzöm a vadkárral kapcsolatos kérdéskört, amely szerintem a téma „emberi oldala”, és azt fejem ki, hogy a vadgazdálkodás hogyan szolgálja a vadállomány fennmaradását, a vadak védelmét.

További fontos megjegyzés a téma jogi kifejtését megelőzően, hogy vadon élő állatok védelméről van szó. Véleményem szerint a vadak indokolatlan befogadása, háziasítása nem állatvédelem. Csak abban az esetben indokolt, ha az állat élete menthető, felépülése, felnövése után vagy visszaengedhető a vadonba, vagy ha nem, akkor befogadója képes számára a természetes élőhelyéhez hasonló körülményeket teremteni. Tiszteletben kell tehát tartanunk a tényt, hogy a vad természetes élőhelye a vadon, amelynek áttekintése, bár állatvédelmi, állategészségügyi szempontokból kihívást jelent, a természet rendjébe való túlzott beavatkozás nem indokolt. Egyetértek a következő állítással, mely szerint: „a vadász szemszögéből nem személyesíthetjük meg a vadat, nem ruházhatjuk fel emberi tulajdonságokkal, és mindenekelőtt nem az 'egyén', hanem az állomány szintjén kell néznünk a dolgot.”³¹ Tehát a vadak háziasítása sem állatvédelem. Sőt, mindez az állatvédő szemléletmód eltorzítását is jelentené, hiszen aki az állatot védi, az az állatot (beleértve annak természetes igényeit, természetes élőhelyét stb.) tiszteli is.

Nézzük tehát a vadgazdálkodás jelentőségét az állatok szemszögéből a fenti állításra alapozva: minél kevesebb a vad, annál több élelem jut az állománynak, annál nagyobb élőhelyen osztozik az állomány, annál kisebb a betegségek megjelenésének és elterjedésének esélye, egyszóval: annál jobbak a fennmaradó vadállomány életkörülményei. Az első tagmondatban a „minél kevesebb a vad” pedig átvitt értelemben értelmezendő: kisebb mennyiségű, de jó génállománnyal rendelkező, egészséges vadállományra utal. Felmerülhet a természetes szelekció kérdése, azonban aki részt vesz a vadgazdálkodásban, az tudja, hogy napjainkban ez közel sem működik megfelelően, a vadállomány sokkal előbb szaporodik túl, minthogy önmagát korlátozná. Az ellenérvek kizárása érdekében pedig leszögezem, hogy nincs mit tagadni, a vad élőhelyét az ember csökkentette le. Azonban a realitás talaján maradva, ezt a

³¹ vadasz.bolt.hu/blog/beszeljunk-a-vadaszatról-es-az-allatvedelemről

folyamatot sem lehet már visszafordítani. Az erdők, mezők hozzájárulnak az ember élelmezéséhez, az építkezéshez, a fűtéshez,³² és számos egyéb, ma már szinte létfontosságú területhez. Az ökológiai egyensúly fenntartásához ma már emberi beavatkozás (is) kell, ami álláspontom szerint kétoldalú: az embernek csökkentenie kell a vad természetes élőhelyének elfoglalását, de amíg a folyamat tart, addig gondoskodnia kell arról, hogy a vad számára adott időben rendelkezésre álló területen a vadállomány fennmaradhasson.

A vadászok egész évben felelnek a vadállomány minőségének megőrzéséért és túlszaporodásának megakadályozásáért. A megfelelő vadászkerölccsel rendelkező vadász szereti, tiszteli és védi a vadat, és ebben a fejezetben csak ezt a réteget veszem figyelembe, de fontosnak tartom megemlíteni, hogy sajnos a vadásztársadalomban mindig voltak és mindig lesznek olyan „vadászok”, akiket csak a gyilkolási vágy, az uralom, a felsőbbrendűség érzete, a trófea megszerzése hajt. Egy jó vadász számára a trófea nem a hatalmat jelképezi, hanem a vadállomány fenntartásához való hozzájárulást, az elejtett vad tiszteletét fejezi ki. Az erkölcsös vadász elejti a vadat, az erkölcstelen „vadász” pedig megöli azt.

A vadászok tevékenysége ebben az esetben sem maradhat törvényi szabályozás nélkül. Mint a bevezetőben említettem, nem csak a vadász, hanem a jogalkotó is kell, hogy rendelkezzen megfelelő vadászkerölccsel, amelybe az állatvédelem megvalósítása beletartozik. Az állatvédelem szabályozása széleskörű, ezért a dolgozat terjedelmi korlátait figyelembe véve a fejezetben csak bizonyos rendelkezéseket fogok kiemelni, amelyeket a legalkalmasabbnak, és legalapvetőbbnek tartok arra, hogy álláspontomat jogi érveléssel is alátámasszam.

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Ávtv.) fekteti le hatályos jogunkban az állatvédelem alapjait, és indokolása kiemeli, hogy állatvédelmi rendelkezések az egyes vadgazdálkodási jogszabályokban is fellelhetők.³³ Emellett maga az *1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról* (továbbiakban: Vtv.) törvényünk is számtalan állatvédelmi rendelkezést tartalmaz. Az Ávtv. rendelkezéseit a Vtv. -ben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni, ez szintén arra utal, hogy a vadászat és az állatvédelem szorosan összefügg.

Az első és legfontosabb állatvédelemmel összefüggő, vadászatra vonatkozó szabály a vadászható állatfajok meghatározása, amelyre a *79/2004. (V. 4.) FVM rendelet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény*

³² vadasz.bolt.hu/blog/beszeljunk-a-vadaszatról-es-az-allatvedelemről

³³ Prof. Dr. Barta Judit Állatvédelem és vadászat összefüggései (Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány)

végrehajtásának szabályairól (továbbiakban: Vhr.) rendeletben kerül sor. Az itt nem szereplő fajok védett fajnak minősülnek, tehát rájuk vadászni nem lehet.

Az állatvédelem mellett szól a történeti részben már említett vadászati idények meghatározása. Tehát nem minden vadra lehet egész évben vadászni, a Vhr.-ben meghatározott időszakokat a vadász köteles figyelembe venni. Az az időszak, amikor az adott vadra nem lehet vadászni, tilalmi időnek minősül, amely alatt az adott vadfajt kímélni kell.³⁴

A vadászatra jogosult köteles éves vadgazdálkodási tervet készíteni, amelyet a vadászati hatósághoz kell benyújtania. A vadászatra jogosult köteles az éves vadgazdálkodási tervnek megfelelően eljárni, amely magába foglalja azt is, hogy csak az abban meghatározott darabszámú vad elejtésére jogosult, többre nem.

A vad védelme érdekében a Vtv. meghatározza a vadászati tilalmakat, tilos vadászni tiltott vadászati eszközzel, tiltott vadászati módon; vadászati tilalmi időben; vadászati kíméleti területen; vadászati tilalom hatósági elrendelése esetén.^{35;36}

A Vtv. 34. – 35. §§ szakaszai a vadászatra jogosult vad- és élőhelyvédelmi feladatairól szólnak, melyek alapján a vadászatra jogosult köteles a vadászterületén élő vadállományt, annak biológiai sokféleségét fenntartani, valamint a vad és élőhelyének őrzéséről gondoskodni, nem zárt vadászterületén a vadállomány tömeges pusztulásának megelőzése, mentése érdekében, valamint vadaskertjében, vadasparkjában a vadállomány fenntartásának érdekében a vad életfeltételeihez szükséges megfelelő minőségű takarmánymennyiségről és a vadnak ivóvízzel való ellátásáról gondoskodni, a föld tulajdonosának, használójának előzetes hozzájárulásával a vad és élőhelyének védelmét szolgáló létesítményeket, berendezéseket állíthat fel, köteles megtenni mindazokat az intézkedéseket, amelyek a vadállománynak az állatbetegségektől való megóvása, a beteg vad gyógyítása, az állatbetegségek megszüntetése és terjedésének megakadályozása érdekében szükségesek, ez utóbbi érdekében köteles a fertőző állatbetegség gyanúját vagy fellépését, valamint a vadállományban tapasztalható jelentősebb elhullást, a növényvédő szer által a vadban okozott károsodást vagy annak gyanúját az élelmiszerlánc-felügyeleti szervnek haladéktalanul jelenteni.³⁷

Összegezve, a vadászat szorosan összefügg az állatvédelemmel, ezt a fejezetben kiemelt jogszabályi rendelkezések jól szemléltetik. Mint említettem, még számos hasonló rendelkezés

³⁴ Prof. Dr. Barta Judit Állatvédelem és vadászat összefüggései (Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány)

³⁵ Prof. Dr. Barta Judit Állatvédelem és vadászat összefüggései (Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány)

³⁶ Vtv. 37. § (1)

³⁷ Vtv. 34. – 35. §§

van hatályban, amelyek álláspontomat tovább igazolják. A vadászat és az állatvédelem nem állnak szemben egymással, de ettől függetlenül számos ellentét merül fel az állatvédők és a vadászok, gyakran mezőgazdászok között. Ez egy olyan vita, ami soha nem ér véget, de véleményem szerint, ha mindkét fél kiszélesítené a látókörét és visszatérne az objektivitás talajára, akkor további eredmények születhetnének a csatabárd elásásának folyamatában. Az említett szabályok mind ennek a folyamatnak az eredményei, és reménykedem abban, hogy a jövőben még számos fejleményt tartogat e téren.

4. A MAGYAR VADÁSZATI JOG NAPJAINKBAN

Napjainkban a vadászatról és az ezt szabályozó jogszabályokról az Országos Magyar Vadászkamara [továbbiakban: OMVK] honlapján tájékozódhatunk. Az OMVK adja ki a vadászati jegyeket és vadászati engedélyeket, működteti a vadgazdálkodási alapot, lebonyolítja a vadászati vizsgákat, valamint vármegyékre bontva teszi közzé az adott területre vonatkozó híreket, és részletes tájékoztatást nyújt a Kamara működéséről, vadászati idényekről, országos hírekről, lehetőséget nyújt az ügyintézésre, illetve dokumentumokat is közzétesz, amelyek így bárki számára elérhetővé válnak.³⁸ A „Dokumentumok” menüpont alatt fellelhetők a vadászatra vonatkozó, hatályos jogszabályok.³⁹ Ebben a fejezetben a vadgazdálkodással és vadászattal kapcsolatos rendelkezéseket részletezem, hiszen ez az a joganyag, amely a legszorosabban függ össze a vadászat jogával. A szintén elengedhetetlen természetvédelemmel, állatvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat a VII. fejezetben, a fegyvertartás szabályait pedig a IX. fejezetben ismertetem. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy ez nem fontossági sorrendre utal, az említett jogszabályok egymás mellett, egymással szoros összefüggésben élnek, de a dolgozat logikus felépítése érdekében minden fejezetben csak a közvetlenül kapcsolódó joganyagra térek ki.

4.1. A 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

A 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (továbbiakban: Ptk.) ad alapot a vadászat jogának szabályozásához, minden további vadászatot szabályozó törvény ehhez igazodik. A Ptk. 5. Könyvének XVI. Fejezete a vadak és halak tulajdonjogának megszerzése cím alatt a következőt mondja ki:

³⁸ www.omvk.hu/

³⁹ omvk.hu/oldal/jogszabalyok

„(1) A vadak, [...] az állam tulajdonában vannak.

(2) A vadászterületen elejtett, elfogott vagy elhullott vad annak a vadászatra jogosultnak a tulajdonába kerül, akinek a vadászterületén az elejtés, elfogás vagy elhullás történt, feltéve, hogy a vadászati jogosultsága erre a vadra kiterjedt. Ilyen jogosultság hiányában a vadon az a más vadászterületen vadászatra jogosult szerez tulajdonjogot, akinek területéről a vad kiváltott, ha az elejtett, elfogott vagy elhullott vadra jogosult volt vadászni.”⁴⁰

Továbbá, a 6. Könyv LXXVI. Fejezetében, az állatok károkozásáért való felelősség szabályozása alatt a Ptk. külön kitér a vadászható állat által okozott kárért való felelősségre, és kimondja a következőt:

„6:563. § (1) A vadászható állat által okozott kár megtérítéséért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületén a károkozás történt. Ha a károkozás nem vadászterületen történt, a kárért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott.

(2) A vadászatra jogosult mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő.

(3) A kártérítési követelés három év alatt évül el.”⁴¹

4.2. Az 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászátról és a 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászátról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól

Ma a legfontosabb, kifejezetten a vadászatot szabályozó törvény az *1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászátról* (továbbiakban: Vtv.), amelyet 1996. július 2-án hirdettek ki.⁴² Ehhez kapcsolódik *79/2004. (V. 4.) FVM rendelet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászátról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól* (továbbiakban: 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet).⁴³ Ezen rendelet záró rendelkezései között található 26 melléklet, amelyek közül fontosnak tartom kiemelni az 5. számú mellékletet, amely a vadászati idényeket tartalmazza, a 14. számú mellékletből pedig

⁴⁰ Ptk. 5:53. § (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A1300005.TV/ts/20230901/lr/chain4966)

⁴¹ Ptk. 6: 563. § (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A1300005.TV/ts/20230901/lr/chain4966)

⁴² net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600055.TV

⁴³ net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0400079.FVM

pontosan megismerhetjük a minden vadász számára szükséges vadászjegy és vadászati engedély adattartalmát.

A Vtv. 60. § alapján vadászjegyet kérelemre az a magyarországi állandó lakóhellyel vagy magyar állampolgársággal rendelkező

a) tizennyolcadik életévét betöltött személy kaphat, aki

aa) eredményes vadászvizsgát tett,

ab) nem áll vadászjegyet visszavonó határozat hatálya alatt, továbbá

ac) a vadászat során másnak okozott károk fedezetére szolgáló érvényes vadászati felelősségbiztosítással rendelkezik; vagy

b) tizenhatodik életévét betöltött személy kaphat, aki

ba) megfelel az a) pont aa) –ac) alpont szerinti feltételeknek, továbbá

bb) rendelkezik a lőfegyver jogszerű használatához előírt feltételek meglétét bizonyító, a rendőrség által kiadott igazolással.⁴⁴

A Vtv. 59.-60. § alapján tehát a vadászati tevékenység kizárólag vadászjegy birtokában folytatható, a vadászjegy megszerzésének feltétele pedig a sikeres vadászvizsga. A vadászvizsgára vonatkozó szabályokat a Vadászvizsga- rendelet, a 19/2022. (VII. 29.) AM rendelet a vadászvizsgát megelőző tanfolyamról, a vadászvizsgáról, valamint a vadászíjjal, ragadozó madárral, magyar agárral való vadászatra feljogosító kiegészítő vizsgákról tartalmazza, melyben az 1.§ alapján: vadászvizsgát, valamint vadászíjjal, ragadozó madárral, illetve magyar agárral való vadászatra feljogosító kiegészítő vizsgát (a továbbiakban együtt: kiegészítő vizsga) az a magyarországi lakóhellyel vagy magyar állampolgársággal rendelkező személy tehet, aki a 16. életévét betöltötte, és

a) vadászvizsga esetén a vadászvizsgára felkészítő és azt megelőző tanfolyamot (a továbbiakban: tanfolyam) a vizsga napját megelőző 2 éven belül igazoltan elvégezte, vagy a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló törvény (a továbbiakban: Vtv.) 66. § (6) bekezdése alapján a tanfolyam elvégzése alól mentesült,

b) kiegészítő vizsga esetén

ba) vadászvizsga bizonyítvánnyal,

bb) a vadászvizsga elméleti vizsgarészenek eredményes teljesítéséről szóló igazolással vagy

bc) érvényes vadászjeggyel

⁴⁴ Vtv. 60. § (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600055.TV/ts/20240517/)

rendelkezik.⁴⁵

4.3. Egyéb vonatkozó jogszabályok

A vadászati jog szabályozása meglehetősen töredezett. Ez értelemszerű, hiszen egy olyan jogterületről beszélünk, amely a közjog és a magánjog határán helyezkedik el. A következőkben néhány mozaikot jelenít meg a vadászati jogot kitevő joganyag további részéből.

Az elejtett vad gyakran feldolgozásra kerül. Az elejtett vad feldolgozásának és kezelésének szabályait korábban *az elejtett vad kezelésének és értékesítésének élelmiszer-higiéniai feltételeiről szóló 43/2011. (V. 26.) VM rendelet* szabályozta⁴⁶, és miután ez 2023. november 22. után hatályát veszítette, a vad feldolgozására vonatkozó szabályokat ma *a kis mennyiségű, helyi és marginális élelmiszer-előállítás és -értékesítés higiéniai feltételeiről szóló 60/2023. (XI. 15.) AM rendelet* tartalmazza. Az 1. § (1) c) - cb) és e) pontok értelmében: E rendeletet kell alkalmazni [...]

c) azon tevékenységekre, amelyek során a vadászatra jogosult a saját tulajdonában álló vagy az általa haszonbérelt vadászterületen (a továbbiakban együtt: saját vadászterület)

ca) elejtett és tulajdonába kerülő vadat vagy a mobil vadfeldolgozó létesítményben előállított vadhúst ingyenesen átadja, vagy ellenérték fejében értékesíti a végső fogyasztónak vagy a végső fogyasztót közvetlenül ellátó helyi kiskereskedelmi vagy vendéglátó-ipari létesítménynek,

cb) elejtett és tulajdonába kerülő vadat értékesíti a felvásárlással és továbbértékesítéssel foglalkozó élelmiszer-vállalkozónak vagy engedélyezett vadfeldolgozó üzemnek, [...]. és

e) a vadhúsvizsgálókra.⁴⁷

A vadgazdálkodást a *412/2017. (XII. 15.) Korm. rendelet egyes vadgazdálkodási eljárásokra vonatkozó szabályokról* rendezi.⁴⁸

⁴⁵ Vtv. 66. § (6) (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600055.TV/ts/20240517/)

⁴⁶ 43/2011. (V. 26.) VM rendelet az elejtett vad kezelésének és értékesítésének élelmiszer-higiéniai feltételeiről (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A1100043.VM/ts/20231123/)

⁴⁷ 60/2023. (XI. 15.) AM rendelet a kis mennyiségű, helyi és marginális élelmiszer-előállítás és -értékesítés higiéniai feltételeiről (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A2300060.AM/ts/20231124/)

⁴⁸ net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1700412.KOR

Időről- időre megjelenő probléma a vadak körében a veszetheység, amely ellen a 164/2008. (XII. 20.) FVM rendelet a veszetheység elleni védekezés részletes szabályairól szerint kell védekezni.⁴⁹

4.4. Az Országos Magyar Vadászakara kiadványai

Mindemellett, az OMVK készít kiadványokat, amelyeknek bár nagy része online letölthető, fizikai formában is megrendelhetők, elősegítve, hogy az internetet ritkán használó személyek is értesülhessenek a legfontosabb, vadászattal kapcsolatos fejleményekről.⁵⁰

A legjelentősebb kiadvány a Vadászévkönyv. amely évente jelenik meg, és azon információkat tartalmazza, amelyekkel minden vadásznak kötelessége tisztában lenni. Ez a kiadvány elérhető papíralapon is, emellett ingyenesen letölthető az OMVK honlapjáról PDF formátumban. A Vadászévkönyv mindig tartalmazza az adott évre vonatkozó vadászati idényeket,⁵¹ a „Tizenkét hónap” címszó alatt tanulmányozhatjuk az egyes hónapokat napokra lebontva, a napkelte- napnyugta, illetve holdkelte- holdnyugta részletezésével (amely vadász szemmel rendkívül fontos információ), a felelős szerkesztő (jelenleg Dr. Jámbor László) köszöntőjét, intelmeit, valamint 2020-tól az Országos Trófeabíráló Testület beszámolóját.⁵² A többi rovat minden évben változó és változatos, informatív. A Vadászévkönyv áttekintése véleményem szerint nagyban elősegíti, hogy a vadászok akár a hivatásukat, akár a hobbijukat szabályosan, lelkiismeretesen és versenyképes háttértudással felszerelve üzhessék.

Hasonló a célt szolgálnak az OMVK további kiadványai is: a "A vadgazdálkodás időszerű kérdései" című konferenciasorozat kiadványai⁵³ és a "Kisvadász" - foglalkoztató és ismeretterjesztő füzet gyerekeknek⁵⁴ szintén elérhető papíralapon, illetve az előbbi rövidesen elérhetővé válik, az utóbbi pedig már elérhető ingyenesen PDF formátumban. Az egyéb kiadványok is említésre méltók, ezek azonban már speciális területekre vonatkozó, legfőképpen vizsgaanyagok: Vadászvizsga írásbeli tesztkérdései és képanyaga; Heltay István- Kabai Péter: Hivatásos vadászok kézikönyve I.-II.; Vadászkutyák vadászati alkalmassági vizsgájának

⁴⁹ net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0800164.FVM

⁵⁰ omvk.hu/oldal/kiadvanyaink

⁵¹ Megjegyzés: az egyes vadászható fajok vadászati idényét a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet (vhr.) 5. számú mellékletének I. része határozza meg, tehát ez az említett jogszabály hatálya alatt minden Vadászévkönyvben megegyezik, elsősorban emlékeztető jelleggel szerepel.

⁵² omvk.hu/oldal/vadaszevkonyv

⁵³ omvk.hu/oldal/vadgazdalkodasi-konferenciak-anyagai

⁵⁴ omvk.hu/oldal/kisvadasz-letoltheto-szamok

követelményei; Vadhúsvizsgálat és minősítés; Ambrózy Árpád- Glück Balázs: A vadászíjász vizsga; Bérces János- Rytkó Roland: Amit a solymászvizsgán tudni kell; Petz Ágnes- Pomázi Ágoston Árpád: Az agárvadász vizsga.⁵⁵ Jól látható tehát, hogy az Országos Magyar Vadászkamara folyamatosan dolgozik azon, hogy a vadászok, illetve leendő vadászok ezen kiadványokon keresztül is folyamatosan tájékozódhassanak és fejleszthessék önmagukat, hogy minél jobb vadásszá válhassanak. Végezetül, az OMVK a működésének céljait a következőképp fogalmazza meg:

„Az Országos Magyar Vadászkamara céljai:

- a hivatásos és sportvadászok általános szakmai érdekeinek képviselete és védelme,
- közreműködés a vad védelmét, a vadgazdálkodás, valamint a vadászati jog gyakorlását, hasznosítását érintő jogszabályok megalkotásában,
- a természetvédelem, a mező- és erdőgazdálkodás érdekeivel összhangban, tagjai útján – azok képzésének magas szintű biztosításával – az intenzív és eredményes vadgazdálkodás, valamint a vadászat elősegítése és fejlesztése,
- a vadászati hagyományok ápolása révén a vadászati kultúra megtartása és fejlesztése,
- annak biztosítása – szükség esetén etikai eljárás lefolytatásával -, hogy tagjai a vadászattal, vadgazdálkodással kapcsolatos előírásokat megtartsák,
- az etikus magatartás, a vadászetika, a vadvédelem fejlesztése és képviselete, a vadászat kedvező társadalmi megítélésének elősegítése, a más érdekvédelmi és civil szervezetekkel való szoros kapcsolat kialakítása,
- a vadvédelem elősegítése és képviselete”⁵⁶

5. A MODERN MAGYAR VADÁSZATI JOG FŐ PROBLÉMÁI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A FENNTARTHATÓSÁG KÉRDÉSÉRE

Mint a bevezetőben említettem, a vadászok folyamatos felelősséggel tartoznak a vadgazdálkodás lebonyolításában. Ennek eszköze a konzervációs vadgazdálkodás. „A konzervációs vadgazdálkodás (bölcs hasznosítás) nem más, mint a természetben élő vadállomány használatának olyan menedzselése, amely a legnagyobb fenntartható hozamokat biztosítja a mai nemzedékek számára, úgy, hogy közben fennmarad a jövő generációk

⁵⁵ omvk.hu/oldal/egyeb-kiadvanyaink

⁵⁶ omvk.hu/oldal/bemutakozas

szükségeinek és igényeinek fenntartását biztosító potenciál is.”⁵⁷ A definícióban említett „menedzselés” véleményem szerint magának a vadászatnak és a vadászok felelősségének központi eleme: a vadászok egész évben felügyelik a vadállományt és megfigyeléseik alapján döntéseket hoznak arra irányulóan, hogy hogyan lehetne annak minőségét minél magasabb szintre emelni. Ebben a fejezetben olyan, fenntarthatósággal kapcsolatos problémákat vetek fel, amelyek elsősorban tapasztalt vadászok, valamint jogászok szerint a legégetőbbek, és olyan megoldási javaslatokat kapcsolok hozzájuk, amelyek megvalósítása hozzájárulna ahhoz, hogy a magyar vadászati jog még inkább a fenntarthatóság irányába haladhasson.

5.1. A vadászati jog hasznosítása: a vadászati jog haszonbérbeadása és kényszerhasznosítása

A vadászati jog gyakorlásának eszközei a Vtv. szerint a saját tulajdonban álló vadászterületen való vadászat, a haszonbérelt területen történő vadászat (a vadászatra jogosult személy által), a vendégvadászat és a bérvadászat.⁵⁸ A vadászati jog hasznosításának célja a vad és élőhelyének megőrzése, valamint a vadkár megelőzése.⁵⁹ A következő bekezdésekben elsősorban a vadászati jog haszonbérbeadásának és kényszerhasznosításának szabályait mutatom be, majd a gondolatmenet végén következtetéseket vonok le, hogy ezek az intézmények milyen módon és mértékben járulnak hozzá a fenntartható vadászathoz.

A vadászati jog haszonbérletére vonatkozó szabályokat a Vtv. 15.-18. §§ tartalmazzák. Két alapvető szabály, hogy a vadászati jog haszonbérletére a mezőgazdasági haszonbérletre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni a Vtv. -ben foglalt eltérésekkel, illetve, hogy a vadászati jog alhaszonbérletbe adása tilos (kivéve a vadászterület részét képező vadaskert alhaszonbérletére kötött szerződés).

⁵⁷ Royal Hunting -Fenntartható vadgazdálkodás, vadvédelem, és vadászat

⁵⁸ Vtv. 10. § (1) - (2):

10. § (1) A vadászati jog gyakorlásának minősül, ha a vadászatra jogosult:

- a) e törvényben előírt feltételek megléte esetén saját tulajdonában álló vadászterületén vagy az általa haszonbérelt vadászterületen saját maga vadászik
- b) az általa meghívott vadász számára biztosítja a vadászat lehetőségét (a továbbiakban: vendégvadászat);
- c) írásbeli megállapodás alapján, ellenérték fejében biztosítja más vadász, vadásztársaság, gazdasági társaság számára meghatározott fajú, ivarú és számú vad vadászatát (a továbbiakban: bérvadászat).

(2) Önálló vadászati jog esetén a vadászati jog hasznosításának minősül annak haszonbérbe adása.

net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600055.tv)

⁵⁹ Dr. Jean Kornél, Dr. Tóth Blanka: A vadászati jog hasznosítása II. – A kényszerhasznosítás szabályai (második bekezdés)

Véleményem szerint kijelenthető, hogy a vadászati jog haszonbérleti szerződésére vonatkozó szabályok viszonylag átfogóak, szigorúak és jól tükrözik a fent említett célt, amely összefoglalva a fenntarthatóság szolgálata. A szigorú és célszerű szabályozás fő pontjait a következőképpen foglalom össze:

A haszonbérő természetes személy nem lehet, és egy haszonbérő kizárólag egy vadászterület vadászati jogára köthet haszonbérleti szerződést.⁶⁰ Felmerülhet a kérdés, hogy mi történik abban az esetben, ha valaki a korlátozás megszegésével kettő vagy több vadászati haszonbérleti szerződést köt. A Vtv. -hez fűzött Kommentár szerint ilyenkor az időben elsőként kötött szerződést kell érvényesnek tekinteni, - amennyiben az egyéb feltételek teljesülnek – az időben később kötött haszonbérleti szerződéseket pedig érvénytelennek kell tekinteni.⁶¹ Az EBH2001.528. elvi határozat rögzíti, hogy a haszonbérő a törvény által biztosított teljes körű vadgazdálkodási tevékenységet folytathat.⁶² A törvény taxatív felsorolást ad arról, hogy ki köthet vadászati haszonbérleti szerződést.

„16. § (1) A vadászati jog haszonbérője lehet:

- a) vadászjeggyel rendelkező tagokból álló egyesület (a továbbiakban: vadásztársaság);
- b) a vadásztársaságok érdekképviselői szerve;
- c) a természetvédelmi kezelésért felelős központi költségvetési szerv, a mezőgazdasági, erdészeti, vadgazdálkodási oktatást folytató középiskola és felsőoktatási intézmény, a mezőgazdasági, illetve erdőgazdálkodás ágazatba sorolt, Magyarországon bejegyzett gazdasági társaság, szövetkezet, erdőbirtokossági társulat, feltéve, ha a vadászterület legalább 25%-át, vagy a vadászterületből legalább 300 hektárt mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy természetvédelemmel összefüggő tevékenység céljából használja.”⁶³

A felsorolásból, különösen a c) pontból látszik, hogy a jogalkotó rendkívüli figyelmet fordított arra, hogy a vadászat joga ne kerülhessen olyan személy kezébe, aki nem rendelkezik szakértelemmel, továbbá, a törvényi indokolás alapján a rendelkezés hozzájárul a vadászati jog

⁶⁰ Dr. Jean Kornél, Dr. Tóth Blanka: A vadászati jog hasznosítása I. – A haszonbérbeadás szabályai (negyedik bekezdés)

⁶¹ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996), 169-170. oldal; Kommentár, utolsó bekezdés

⁶² EBH2001. 528. (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A01H0528.EBH/ts/20240517/)

⁶³ Vtv. 16. § (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600055.TV/ts/20240517/lr/16)

spekulatív haszonszerzés céljából, vagyis visszaélésszerűen történő gyakorlásának korlátozásához is.⁶⁴

A vadászati haszonbérleti szerződés a haszonbérelő által a haszonbérleti díj 90%-ának megfelelő előleg fizetésével kezdődik, ám a Vtv. haszonbérleti díjak megállapítására vonatkozó bekezdésének megfogalmazását vita előzte meg, melyben három álláspont merült fel: az első elv szerint a haszonbérleti díj mértékét a vadászati hatóság által megállapított alsó és felső értékhatár figyelembevételével a feleknek kell megállapítani. A második elképzelés az volt, hogy a haszonbérleti díj mértékét a szerződő felek állapítják meg, állami tulajdon esetében mindez nyilvános pályázat alapján, árverésen történik. A harmadik vélemény pedig úgy alakult, hogy állami tulajdon esetén a haszonbérleti szerződést nyilvános, közjegyző jelenlétében lebonyolított árverésre kell bocsátani, és a szerződést azzal a jelentkezővel kell megkötni, aki a licit során a legmagasabb haszonbérleti díjat vállalja.⁶⁵ A Vtv. hatályos állapota szerint a haszonbérleti díj megállapításakor figyelembe kell venni az adott vadászterület vadállományának összetételét és a terület hasznosítási módját.⁶⁶ A szakasz indokolása szerint a haszonbérleti díj mértékének meghatározása tekintetében nincs jelenleg olyan általános elfogadott, objektív mérce, útmutató, határérték, osztályozás, szabályozás, amely minden esetben irányadó lenne, és amelyet a haszonbérleti szerződés megkötése során a feleknek figyelembe kellene venniük, haszonbérleti díj mértékét számos tényező befolyásolhatja.⁶⁷ Úgy gondolom, hogy egy objektív mérce megállapítása hátrányos lenne a fenntarthatóság szempontjából, hiszen minden vadászterület más adottságokkal rendelkezik, és a jelenlegi szabályozás alapján a feleknek lehetősége van egy számukra kedvező összeg kiszabására. A Vtv. 17. § (1) bekezdéséhez fűzött Kommentár felveti azt a kérdést, hogy a vadászati haszonbérleti díjakkal kapcsolatban, hogy ugyanazon vadászterületen belül a haszonbérleti díjat lehet-e úgy differenciálni, hogy a vadászati szempontból értékesebb területekre magasabb, a kevésbé értékes területekre pedig alacsonyabb haszonbérleti díjakat állapítsanak meg. A Kommentár választ is ad a kérdésre: ez a megoldás nem alkalmazható, hiszen a vadászati haszonbérleti díjat mindig a vadászterület egészére kell megállapítani⁶⁸, illetve hivatkozik a

⁶⁴ A Vtv. 16.§-hoz fűzött indokolás (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600055.TV/ts/20240517/lr/16)

⁶⁵ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 178. oldal; Kommentárhoz fűzött „megjegyzés”

⁶⁶ Vtv. 17.§ (2) (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600055.TV/ts/20240517/lr/16)

⁶⁷ A Vtv. 17.§-hoz fűzött indokolás (<https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600055.TV/ts/20240517/lr/16>)

⁶⁸ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 177. oldal; Kommentár, második bekezdés

Vtv. 12.§-ára, amelynek (2) bekezdése kimondja, hogy a földtulajdonosok a vadászterület összes területe – ideértve a medret is – összes tulajdonosának a tulajdoni hányada arányában viselik a vadászati jog gyakorlásával vagy hasznosításával kapcsolatos terheket, valamint részesednek annak hasznaiból.

A Vtv. fent említett Kommentárja alapján a haszonbér mérséklését, bizonyos esetekben akár annak elengedését is lehetne kérni akkor, ha állategészségügyi ok miatt hatósági határozat alapján a vadállományt olyan mértékig kellene apasztani, hogy a kilövési terveket több évig nem lehet teljesíteni. Azonban a Kommentár hozzáteszi, hogy ez a kezdeményezés nem lehet eredményes akkor, ha a vadállomány csökkenés azért következett be, mert rövid időn belül túlhasznosították a terület vadállományát. Így tehát a haszonbérleti díjak összegének megállapításánál „realitásokhoz igazodó önmérsékletet kell tanúsítani”.⁶⁹

A vadászati haszonbérleti szerződések hozzájárulnak a vadászati jog hasznosításának lehetőségéhez (a haszonbérlet a vadászati jog hasznosításának kizárólagos módja, a bérvadászat és vendégvadászat már a vadászati jog gyakorlásának kategóriájába tartozik⁷⁰), amely -mint már említettem-, a fenntarthatóság fontos tényezője. Minél kedvezőbb lehetőségeket biztosít a törvény a vadászati haszonbérleti díjak megállapítására, annál nagyobb lehet a felek hajlandóság az ilyen szerződések megkötésére.

A haszonbérleti szerződésekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések olyannyira összhangban állnak a fenntartható vadászattal, hogy vadászati haszonbérleti szerződés eleve létre sem jöhet (a vadászati hatóság azt nem hagyja jóvá), ha nem biztosított a vadgazdálkodási üzemtervben foglaltak végrehajtása. A szakasz külön kiemeli a természetvédelmi előírásokat is, ezért véleményem szerint nem túlzás azt állítani, hogy ez a jogintézmény a fenntarthatóságot szolgálja.

A Vtv. 17.§ (1) bekezdésében található a vadászati haszonbérleti szerződés kötelező tartalmi elemei. A Ptk. 6:349. § (2) csak annyit rögzít, hogy a haszonbérleti szerződést írásba kell foglalni, a Vtv. ettől sokkal terjedősebb:

17. § (1) A haszonbérleti szerződésnek tartalmaznia kell:

⁶⁹ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 167. oldal; Kommentár, utolsó bekezdés

⁷⁰ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 169. oldal; Kommentár, első bekezdés

- a) becslés alapján a haszonbérbe adás időpontjában a vadászterületen élő vadállomány faj- és darabszámát;
- b) a vadászterületen található vadgazdálkodási és vadászati létesítmények leírását, azok tulajdoni, illetőleg használati viszonyait, a létesítési, illetőleg fenntartási költségek viselését;
- c) a haszonbérelő kötelezettségvállalását arról, hogy a haszonbérleti szerződés időtartama alatt a vadállományt a jóváhagyott vadgazdálkodási üzemtervnek megfelelő szinten tartja;
- d) a haszonbérleti díj mértékét.⁷¹

A haszonbérleti szerződéseket írásba kell foglalni, de erre nincs konkrét minta, csak a törvény által meghatározott kötelező tartalmi elemek mutatnak irányt a feleknek. Egyetérték Dr. Bezdán Anikó Judit javaslatával, amely szerint célszerű lenne a vadászati haszonbérleti szerződések megkötésénél mintaszerződést alkalmazni a joggyakorlás szabályosságának elősegítése érdekében, amelyet a Vtv. melléklete tartalmazna.⁷²

Jól látható, hogy a szakasz különös figyelmet szentel a vadállomány és a vadgazdálkodási üzemterv fenntartásának biztosítására. Ez azt jelenti, hogy vadászati haszonbérleti szerződés a törvény alapján nem is jöhet létre a fenntarthatósági szempontok figyelembevétele nélkül. Ezt bizonyítja a 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 15.§ (2) -(3) bekezdése is, mely alapján, ha a haszonbérleti szerződés időtartama alatt a haszonbérelő jogutód nélkül megszűnik, a Vtv. 17. §-ának (6) – (7) bekezdéseiben meghatározott átmeneti időszakban a földtulajdonosok kötelesek a vad és élőhelyének védelméről gondoskodni, és ez kiterjed arra az esetre is, amikor a haszonbérleti szerződés időtartama alatt a szerződés a felek közös megegyezésével, vagy a szerződés felmondásával szűnik meg.⁷³

A szerződés jóváhagyása szintén a vadászati hatóság feladata. Amennyiben a vadászati hatóság a szerződést nem hagyja jóvá, a bizonyítási teher rá száll: szakmai indokolás mellett kell bizonyítani az elutasítási ok tényleges fennállását.⁷⁴ Jóváhagyás esetén pedig a haszonbérelő

⁷¹ Vtv. 17.§ (1)

(net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600055.tv)

⁷² Bezdán Anikó Judit PhD értekezése: A vadászati jog, annak gyakorlása és a vadásztársaságok (Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2012) 221. oldal 10. pont

⁷³ 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól, 15. § (2) - (3) (net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0400079.fvm)

⁷⁴ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 185. oldal; a Vtv. 18.§ (4) bekezdéséhez fűzött kommentár

nyilvántartásba vételre kerül, mint vadászatra jogosult. Amennyiben a haszonbérő a Vtv. 15.§ (3) bekezdésében meghatározott határidőn belül elmulasztja megfizetni a haszonbérleti díjat, és ezt a hatóság felszólítása ellenére sem teszi meg, akkor a vadászati hatóság törölni fogja a vadászatra jogosultak nyilvántartásából.

Emellett, a Vtv. 17. § (9) bekezdés alapján a vadászati hatóság jogosult arra, hogy a haszonbérleti szerződésben foglaltak teljesülését bármikor vizsgálja, de erre legalább 7 évenként sor kell, hogy kerüljön. A Vtv. 17. § (9) és 18.§ (4) alapján, amennyiben a haszonbérő nem tesz eleget a vadgazdálkodási üzemtervben foglaltaknak, beleértve a környezetvédelmi szempontokat is, akkor a vadászati hatóság törli a vadászatra jogosultak nyilvántartásából, tehát egy fontos fenntarthatósági szempont biztosításának elmulasztása a törvény szerint a vadászat jogosultságának elvesztéséhez is vezethet.

A Vtv. 27. § ismeri a kényszerhasznosítás intézményét arra az esetre, ha a föld tulajdonosa vagy a vadászatra jogosult nem tesz eleget a hasznosításra vonatkozó alapvető kötelezettségeinek⁷⁵:

„27. § (1) Amennyiben a vadászterületnek minősülő föld tulajdonosa, illetőleg a vadászatra jogosult a vadászati jog gyakorlási vagy hasznosítási kötelezettségének a vadászati hatóság figyelmeztetését követően sem tesz eleget, vagy a vad- és élőhelyének védelmére előírt kötelezettségeit megszegi, és ezáltal az adott vadászterület vadlétszámának, nem vadászható állatfaj egyedének és más élő szervezetnek – beleértve a természetvédelmi oltalom alatt álló élő szervezeteket is – a fennmaradását közvetlenül vagy súlyosan sérti, illetve veszélyezteteti [...]”⁷⁶

A Vtv. 27. §- hoz fűzött Kommentár rögzíti, hogy „a vadászati jog kényszerhasznosítása egy olyan kivételes lehetőség, amelyet csak akkor lehet alkalmazni, ha a törvénynek azon szabályai az érintettek között megállapodáson, illetve az önkéntes jogkövetésen alapulnak, nem működnek. A vadállomány védelme, valamint a vadkárok megelőzése ugyanis olyan közérdekű indokok, amelyek esetében az eljáró hatóságnak biztosítani kell a gyors és hatékony intézkedés lehetőségét.”⁷⁷

⁷⁵ Dr. Jean Kornél, Dr. Tóth Blanka: A vadászati jog hasznosítása II. – A kényszerhasznosítás szabályai (első bekezdés)

⁷⁶ Vtv. 27. § (1) [uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600055.TV/ts/20240517/lr/27]

⁷⁷ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 203. oldal; Kommentár, harmadik bekezdés

A fenti bekezdésben foglaltak megvalósulása esetén a vadászati hatóság közhírré teszi határozatát, melyben a következő intézkedéseket teszi:

- megállapítja a vadászterület határát, (melynél fő szempont a vad életfeltételeinek biztosítása)
- kötelezi a tulajdonost, hogy nyilvános pályáztatás útján haszonbérleti szerződést kössön,
- megállapíthatja a vadászterület vadgazdálkodási üzemtervét vagy éves vadgazdálkodási tervét,
- kijelöli azt a jogi személyt (esetlegesen annak képviselőjét), aki a vadászterületen a vadgazdálkodási és vadászati tevékenység ellátására jogosult,
- hatósági vadászatot rendel, és
- eltiltja a vadászatra jogosultat a vadászati és vadgazdálkodási tevékenység végzésétől maximum 5 évre.^{78; 79}

Ismét jól látszik, hogy a kényszerhasznosítás szabályai is a fenntarthatóságot, mint célkitűzést tükrözik. A szakasz nem tartalmazza a kényszerhasznosítás elrendelésével kapcsolatos részletszabályokat. Ezeket a 79/2004. (V. 4.) FVM rendeletben lenne célszerű szabályozni, de a végrehajtási rendelet a Vtv. 27. §-hoz kapcsolódó ilyen jellegű rendelkezéseket nem tartalmaz. Ismét az átfogó és egyértelmű szabályozást segítené elő, ha Dr. Székely László álláspontja alapján a 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet pontosan meghatározná, hogy a szerződésből fakadó kötelezettségek nem teljesítése esetén kit kell a vadászati hatóságnak felszólítania, kinek a kötelezettsége a vad- és élőhelyének védelme, hol kell a vadászati hatóságnak a nyilvános pályázatot közzétenni a vadászati jog haszonbérbe adásáról, azt meddig kell kifüggeszteni, amennyiben több pályázó van, és milyen szempontok alapján kell dönteni.⁸⁰

Reflektálásképp, az első kérdésről a 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet valóban nem rendelkezik, és a Vtv. -ből sem derül ki az, hogy a vadászati hatóság a vadászati jog haszonbérbe adóját vagy haszonbérelőjét szólítja fel a kötelezettségszegés észlelését követően. A Vtv. 27. §-hoz fűzött Kommentár is csak annyit rögzít, hogy a vadászati hatóság szigorú és érvényes eljárásának egyik érvényességi feltétele az, hogy az „érintetteket” a kényszerhasznosításról

⁷⁸ Dr. Jean Kornél, Dr. Tóth Blanka: A vadászati jog hasznosítása II. – A kényszerhasznosítás szabályai (harmadik bekezdéstől)

⁷⁹ Vtv. 27. § (1): uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600055.TV/ts/20240517/lr/27

⁸⁰ I. Nemzetközi Halászati, Vadászati, Erdészeti, Vízjogi Konferencia (HA- VA- ER- VI), Tata, 2017. október 20-21. (Média- Press Kreatív Nyomda Könyvkötészet, Tatabánya (2018): 89. oldal, 3. pont

rendelkező határozat megelőzően fel kell szólítani arra, hogy kötelezettségeiknek tegyenek eleget.⁸¹ A második kérdésre szintén nem találunk konkrét választ, csak a Vtv. alapján annyi támaszunk van, hogy mivel a szerződés eleve csak úgy jöhet létre, és úgy maradhat érvényben, ha a haszonbérelő vállalja a vadgazdálkodási üzemtervben foglalt előírásokból adódó kötelezettségeket, annak természetvédelmi előírásait is beleértve, ezért a vad- és élőhelyének védelme véleményem szerint a szerződés megkötését követően az ő feladata, a szerződés megkötését közvetlenül megelőzően pedig a haszonbérbe adó felelőssége, hiszen ő dönt arról, hogy kivel köt szerződést, továbbá szerintem a vadászati hatóságnak a felelőssége pedig e kérdés tekintetében az ellenőrzési jogköréből adódóan folyamatosan fennáll, tehát három személy is felelhet a vad-és élőhelyének védelméért. A pályázatokkal kapcsolatban a Vtv. csak annyit rögzít, hogy a nyilvános pályázat kifüggesztését követően a vadászati hatóság által megállapított határidőben kell szerződést kötni a pályázat alapján kiválasztott haszonbérelővel, részletszabályokat a 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet sem tartalmaz.

5.2. Az éjjellátó keresőtávcsövek alkalmazásából adódó, fenntartható vadászatra és vadgazdálkodásra kiható problémák

Az első probléma a vadászat során használt eszközökkel kapcsolatos. Már a bekezdés elején leszögezném, hogy a tiltott vadászati eszközök használatának büntetőjogi következményeit a kutatás magánjogi jellege miatt nem fejtem ki, sokkal inkább a vadgazdálkodásra kiható szempontból közelítem meg ezt a témát, és kizárólag az éjjellátó keresőtávcsövek használatával foglalkozom a dolgozat ezen részében, amelyek bár a Vtv. szerint nem minősülnek tiltott eszköznek, alkalmazásuk vitát vált ki a vadásztársadalomban.

A Vtv. 37/A § (1) 11. pont alapján tiltott vadászati eszköznek minősülnek az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök; a Vtv. 37/A § (2) szerint azonban a hivatásos vadász munkaköri feladatainak ellátásakor, illetve a vadász a vadászat során éjjellátó keresőtávcsövet is használhat. A 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet a Vtv. ezen szakaszához nem fűz semmiféle megjegyzést.

A gyakorlatban számos félreértés és probléma származik az éjjellátó keresőtávcsövek szakszerűtlen alkalmazásából. Sokak szerint a szakaszt módosítani kellene úgy, hogy az

⁸¹ Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent Kiadó, 1996): 204. oldal; Kommentár, harmadik bekezdés

éjjellátó keresőtávcső birtoklása és használata kizárólag a hivatásos vadászok privilégiuma legyen, a sportvadászok számára pedig az se legyen engedélyezett, hogy a vadászat során birtokukban tarthassák az eszközt. Dr. Székely István álláspontja szerint az éjjellátó keresőtávcsőre is ki kellene, hogy terjedjen az alkalmazás tilalma.⁸² Sokan azzal cáfolják ezt a felvetést, hogy biztonsági okokból igenis hasznos az éjjellátó keresőtávcső használata. A Vtv. indokolása is kiemeli, hogy az éjjellátó céltávcső használata továbbra is tilos.⁸³ Az arányosság kérdését vizsgálva, valamint tapasztalt vadászok véleményének felmérése után arra jutottam, hogy az éjjellátó keresőtávcsővek szakszerűtlen alkalmazásából adódó károk mértéke nagyobb, mint az azok által megelőzött károk mértéke. A biztonság egyéb eszközökkel is biztosítható, a tévedésből kilőtt vad viszont már nem juttatható vissza a vadállományba.

Egy további álláspont inkább az éjjellátó keresőtávcsővek előnyeit emeli ki. Fontos megjegyezni, hogy ezek az eszközök nagyban hozzájárulhatnak a konzerváló vadászathoz, ezt a következő gyakorlati példán keresztül mutatom be: tegyük fel, hogy egy vadász vadkárelhárítás céljából kiül egy frissen vetett kukoricaföldre (tehát azt őrzi). Az őrzést a vadászok vagy késő este/ éjszaka, vagy pedig hajnalban végzik, ami azt jelenti, hogy sokszor sötétben kell dolgozniuk. Régen a fényforrást az úgynevezett fegyverlámpa adta, amellyel nagyjából 6-7 méter távolságot tudott a vadász belátni. Így amikor érzékelte a vaddisznók jelenlétét, minél közelebb kellett hozzájuk cserkelnie, ami természetesen a testi épségét veszélyeztette, illetve nehezen tudta megállapítani azt is, hogy melyik egyedre adjon le lövést. Az éjjellátó keresőtávcsővel azonban a vadász ma már képes nagyobb, biztonságos távolságból belátni nagy területeket, ráadásul azt is meg tudja állapítani, hogy melyik vaddisznót lenne célszerű lelőni, hiszen a fenntarthatóság szempontjából nem mindegy az, hogy egy malacokat vezető kocát vagy pedig egy süldőt lő le. Tehát az éjjellátó keresőtávcsővek igenis hasznos eszköznek minősülhetnek a konzervációs vadászat tekintetében, de egy dolgot le kell szögezni: trófeabírálatra nem alkalmasak, hiszen ehhez nem adnak elég éles képet ahhoz, hogy a trófeás vad adottságait a vadász megfelelően felmérhesse. Ezek alapján a rendelkezést akár úgy is ki lehetne egészíteni, hogy az éjjellátó keresőtávcsővek használata csak vadkárelhárítás céljából engedélyezett.

⁸² I. Nemzetközi Halászati, Vadászati, Erdészeti, Vízjogi Konferencia (HA- VA- ER- VI), Tata, 2017. október 20-21. (Média- Press Kreatív Nyomda Könyvkötészet, Tatabánya (2018): 87. oldal, II.2.1 / 1., 6. sor

⁸³ Indokolás: a törvény az éjjellátó keresőtávcső használatát teszi lehetővé, a vadászok részére, csökkentve a vadászati tevékenység végzésével járó biztonsági kockázatokat. Az éjjellátó céltávcső használatának tilalmát a módosítás nem érinti, azokat továbbra sem lehet használni majd. (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600055.TV/ts/20240517/lr/37)

Összegezve, a Vtv. 37/A § (2) hatályos állapotában nagy teret ad egy olyan tevékenység folytatására, amely a vadászatot elterelheti a fenntarthatóság útjáról, de akár kisebb terjedelmű kibővítéssel olyan rendelkezéssé válhatna, amely egyértelműen a fenntarthatóságot szolgálja. A probléma megoldásának folyamatában véleményem szerint már az is előrelépést jelentene, ha a szakasz indokolása kibővítésre kerülne úgy, hogy nem csak a vadász testi épségének biztosítására hivatkozna, hanem kitérne a fenntarthatósági, vadgazdálkodási aspektusra is, hiszen a Vtv. számos másik rendelkezése is kifejezetten utal fenntarthatósági szempontokra, így még nagyobb összhangba kerülne a törvény szövege és célja.

5.3. Az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök alkalmazásával kapcsolatos kérdések

Az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök alkalmazásáról a Vtv. 37/A § (1) 11. pont alapján tiltott vadászati eszköznek minősülnek.⁸⁴ Azonban a 2023. évi XLIV. törvény egyes törvényeknek az agrárminiszter feladatkörét érintő módosításáról 11.§ (2) megállapította, hogy e eszközök alkalmazása az Vtv. végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott vadfajok esetében és előírt időszakban a vadállomány hatékony szabályozása érdekében vagy állategészségügyi indok fennállása esetében – a Vtv. végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott esetekben a vadászati hatóság engedélyével használhatók.^{85; 86}

Az új szabályozás megosztotta a vadásztársadalmat. Sokan nem értenek egyet a rendelkezéssel, arra hivatkozva, hogy az éjjellátó célzóeszközök etikus használatára nem mindenki alkalmas, félnek a visszaélésektől. Népszerű indoklás az is, hogy a vadat éjszaka hétköznapi kifejezéssel élve „békén kell hagyni”, megvan a napnak azon szakasza, amikor a vadászat éjjellátó eszközök nélkül is megvalósítható, nem szabad a természet rendjébe ily módon beavatkozni.

Fontos megjegyezni, hogy bár ezen eszközök alkalmazása a 2023. évi XLIV. törvény hatályba lépése előtt főszabály szerint tilos volt, az Országos Főállatorvos 2/2021. számú határozatának 2.3.2.4.3. pontjában elrendelte, hogy azokon a területeken, ahol az afrikai

⁸⁴ Vtv. 37/A § (1) 11. pont (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600055.TV/ts/20240517/lr/37)

⁸⁵ 2023. évi XLIV. törvény 11.§ (2) (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A2300044.TV/ts/20240619/lr/lawrefP%2811%29B%282%29)

⁸⁶ Vtv. 37/A § (3) (uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600055.TV/ts/20240517/lr/37)

sértéspestis (továbbiakban: ASP) fertőzöttség magas, ott állományszabályozásra van szükség, amelyet diagnosztikai kilövésrel kell megvalósítani. Az állománygyérítés sikeres végrehajtása céljából pedig a diagnosztikai kilövéshez speciális eszközök (éjjellátó céltávcső és keresőtávcső, hőkamera céltávcső és keresőtávcső és hangtompító) használata engedélyezett, de csak a tájegységi fővadászok, az erdészeti zrt.-k szakszemélyzete, az erdészeti zrt.-k hivatásos vadászai és a fegyveres testületek tagjai számára, az OJK vezetőjének rendelkezése alapján kapott engedéllyel.⁸⁷

Személyes véleményem az, hogy az új szabályozás a tilalom megszüntetése ellenére továbbra is szigorú, hiszen a vadászatra jogosult (azaz a vadásztársaság) csak a vadászati hatóság engedélye után jogosíthatja fel a vadászt az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök használatára. Továbbá, a törvény egyértelműen a vadállomány hatékony szabályozását tűzi ki az eszközök alkalmazásának céljául. A fent említett érvekkel szemben fontosnak tartom kiemelni, hogy a fenntarthatóságot szem előtt tartva, időnként indokolt lehet a természet rendjébe beavatkozni a tudomány fejleményeinek (esetünkben az éjjellátó céloptika fejlődésének) kihasználásával, amennyiben ezzel például a vadak fertőzések következtében történő tömeges pusztulása megelőzhető. Ezt támasztja alá a Vtv. 37/A § (3) bekezdésének szövege, amikor a vadállomány hatékony szabályozására és állategészségügyi szempontokra hivatkozik, valamint az Országos Főállatorvos 2/2021. számú határozata is (bár az utóbbi csak a vaddisznóállomány gyérítésére vonatkozik). A vadállomány hatékony védelme szempontjából pedig evidens, hogy mivel a vad éjszaka aktív, ezért ilyenkor nagyobb esély van a szabályozás sikeres megvalósítására, ehhez pedig az éjszakai lövésre alkalmas céloptika képes segítséget nyújtani. A tudomány fejlődésének nem etikus kihasználása, az ezzel való visszaélés pedig sajnos az élet szinte minden területén megjelenik, de ez nem indokolhatja azt, hogy a jogalkotó minden olyan jogszabálmódosítástól elzárkózzon, amely a tudomány előrehaladására alapoz.

Az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök alkalmazásával kapcsolatban azonban felmerül egy probléma, amely a korábban említett, nem etikus használatra vonatkozó aggodalmakat erősítheti: ezeket az eszközöket jelenleg a vadászboltokban bárki megvásárolhatja, az alkalmazásra feljogosító engedélyt sem kell felmutatni. Tehát, bár a szóban forgó eszközök alkalmazása sokáig tilos volt, majd csak engedély alapján vált lehetségessé, megszerzésük mégsem nehéz. Álláspontom az, hogy a

⁸⁷ Az Országos Főállatorvos 2/2021. számú határozata 2.3.2.4.3. pont
Földművelésügyi Értesítő LXXI. évfolyam 8. szám (2021. szeptember 22.) 272. oldal

jogosulatlan használat következményei a büntetőjogra tartoznak, de a magánjog eszközei a jogosulatlan használat megelőzését segíthetik elő. Véleményem szerint a probléma megoldásában előrelépést jelentene, ha a törvény az éjjellátó célzóeszközök feletti tulajdonszerzés módjait korlátozná, még hozzá úgy, hogy olyan adásvételi szerződést, amelynek tárgya a szóban forgó eszközök kategóriájába esik, csak személyesen, a vadászatra jogosulttól (közvetve a vadászati hatóságtól) kapott igazolás felmutatásával lehessen megkötni.

Összegezve, a Vtv. számos jogintézménnyel biztosítja azt, hogy a vadászat joga mindig gyakorlás vagy hasznosítás alatt álljon. A vadászati jog folyamatos gyakorlása és hasznosítása pedig lehetővé teszi a fenntartható vadászat, vadgazdálkodás megvalósítását, míg e jog nem gyakorlása pangást eredményezne, márpedig a fenntarthatóság jog általi megvalósítása folyamatosságot igényel. Amint már utaltam rá, a vadászati jog hasznosítására és kényszerhasznosítására vonatkozó szabályok, bár helyenként kiegészítésre szorulnak, mégis jól tükrözik a fenntarthatóságra törekvést.

6. KONKLÚZIÓ

Kutatásom során végig azok a szempontok vezettek, hogy választ adjak arra a kérdésre, hogy mit is jelent a fenntarthatóság a vadászat, vadgazdálkodás jogának tükrében. A vadászati jog nézetem szerint akkor tükrözi a fenntarthatóságot, ha a vadászatról szóló törvény rendelkezései, azok indokolása újra- és újra hivatkoznak olyan szempontokra, mint például a természetvédelem, a vad- és a vad élőhelyének védelme, illetve, ha nem adnak lehetőséget arra, hogy a vadászati jog ne legyen elég hatékony. Másképpen, a természet folyamatos változása miatt a vadászati jog folyamatos megújítása elengedhetetlen. A jogalkotónak mindig arra kell törekednie, hogy a természet és a vadászat közötti egyensúly fennmaradjon, ennek egyik eszköze a fenntartható vadászati jog.

A magyar vadászati jog történetének főbb állomásai bemutatása után azt vizsgálom, hogy a további fejezetekben azt fogom vizsgálni, hogy a korábbi vadászatot szabályozó joganyaghoz képest a hatályos vadászati törvényünk, az 1996. évi LV. törvény és a 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet mennyivel átfogóbb és fenntarthatóbb (vagy egyáltalán átfogóbb és fenntarthatóbb-e), mint a korábbi vadászati törvények. A munka során igyekeztem az olyan normákat kiemelni, amelyeket egyértelműen a fenntarthatóság szelleme hat át, azonban azzal szembesültem, hogy az ilyen paragrafusok száma bőven meghaladja a dolgozatom terjedelmét. Véleményem szerint az 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint

a vadászatról összességében egy átfogó, fenntartható törvény, a korábbi fejezetekben részletezett hiányosságait leszámítva, és hasonlóképpen értékelem 79/2004. (V. 4.) FVM rendeletet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól.

A gyakorlatban megjelenik azonban egy nagyon fontos kérdés, amely magába foglalja mindannak a lényegét, amire utaltam: a harmónia, egyensúly fenntartása a vadászat és a mezőgazdaság között. De lege ferenda javaslatom a Vtv. 47. §-ával, valamint a 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet erre vonatkozó, 29. – 31. §§ szakaszaival, tehát az éves vadgazdálkodási tervvel kapcsolatos: a Vtv. 47. § (1) szerint a vadászatra jogosult a vadgazdálkodási üzemterv alapján elkészíti a vadászterület éves vadgazdálkodási tervét és azt legalább a tárgyév február hónapjának tizenötödik napjáig a vadászati hatósághoz jóváhagyás céljából benyújtja.⁸⁸ Véleményem szerint a további rendelkezések nagyon nagy figyelmet fordítanak a fenntarthatóságra, illetve a szakasz indokolásában szerepel az Országos Vadgazdálkodási Tanácsról, valamint a területi vadgazdálkodási tanácsokról szóló 1380/2013. (VI. 27.) Korm. határozat, amely „a vad védelmét és a fenntartható vadgazdálkodást érintő kérdések megtárgyalásához, a vadgazdálkodás széles körű társadalmi és tudományos, szakmai megalapozása, valamint az állami tulajdonú vad védelméhez fűződő érdekek közti összhang megteremtése érdekében véleményező, javaslattevő tevékenységet ellátó Országos Vadgazdálkodási Tanácsot, valamint Területi Vadgazdálkodási Tanácsokat hozott létre.”

A gyakorlatban azonban felmerül az a probléma, hogy a vadászati hatóság a vadászatra jogosult által benyújtott éves vadgazdálkodási tervet nem hagyja jóvá, a kilövési terveket sok esetben akár meg is duplázza. A benyújtott terv elutasítását vagy módosítását a vadászati hatóság határozatában közli a vadászatra jogosulttal, ez a határozat azonban olyan jellegű indokolást nem tartalmaz, amelyből a vadászatra jogosult számára egyértelművé válna, hogy az általa benyújtott éves vadgazdálkodási terv miért nem felel meg a fenntarthatóság követelményeinek. De lege ferenda javaslatom egy olyan, megfelelő időközönként vizsgált és a természeti adottságoknak megfelelően frissített szempontrendszer kialakítása, amely meghatározza, hogy pontosan mit jelent a fenntarthatóság, és amelyre a vadászati hatóságnak a benyújtott éves vadgazdálkodási terveket elutasító vagy módosító határozataiban hivatkoznia kellene. Ez a fajta indokolási kötelezettség elősegítené azt is, hogy a mezőgazdasági lobbis ne lehessen negatív hatással a vadállományra. A mezőgazdászok nem titkolt (és érthető) érdeke a

⁸⁸ Vtv. 47. § (1)

vadállomány csökkentése, és véleményem szerint a hatályos vadászati törvény és annak végrehajtási rendelete jelenlegi állapotában -bár rendszeresen hivatkozik a fenntarthatóság szem előtt tartásának fontosságára, - rejtett módon mégis némi lehetőséget ad a már sokszor említett egyensúly felborítására.

Mindez arra utal, hogy jelenleg a vadászati hatóság jelentős hatást gyakorol a vadászatra jogosultakra, amely nem minden esetben jó. Úgy gondolom, hogy a vadászatra jogosultak kontrollja mindenképpen szükséges, de az tagadhatatlan, hogy egy adott vadászterület adottságait a helyi vadászatra jogosult látja át igazán. A 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 29. § (1) rögzíti, hogy éves vadgazdálkodási tervet legalább középfokú vadgazdálkodási képesítéssel, valamint ötéves szakmai gyakorlattal rendelkező személy készíthet⁸⁹, amely képzettségét a 31. § (2) alapján a terv benyújtásakor igazolnia is kell, amennyiben első alkalommal készíti vadgazdálkodási tervet.⁹⁰ Tehát a jogszabály alapján olyan személy készíti el az adott vadászterületre vonatkozó éves vadgazdálkodási tervet, aki szakértelemmel rendelkezik. Ez alapján feltételezhető, hogy a vadászati hatósághoz benyújtott éves vadgazdálkodási terveket olyan szakértelemmel rendelkező személy készíti el, aki tisztában van a helyi adottságokkal. A vadászati hatóságnak csak abban az esetben lenne indokolt beavatkoznia (a törvényi feltételeknek egyébként megfelelő vadgazdálkodási tervek esetén), amennyiben a vadászatra jogosult nem képes a rá vonatkozó vadgazdálkodási tervet fenntartani, például, ha az aránytalanul nagy vadállomány következtében már nincs kapacitása a vadkárt a károsultaknak megtéríteni. Javaslatom nem a vadászati hatóság jogköreinek korlátozására irányul, hanem a kommunikáció javítására a vadászati hatóság és a vadászatra jogosultak között.

Összegezve tehát úgy gondolom, hogy a hatályos magyar vadászati jog egyre nagyobb hangsúlyt helyez a fenntartható vadászatra és vadgazdálkodásra. Mint minden joganyag esetében, a magyar vadászati jog szabályozásában is merülnek fel felmértelen hiányosságok, de e problémák megoldására folyamatosan születnek javaslatok, köztük a dolgozatomban megjelenő de lege ferenda javaslatok a vadászati haszonbérleti szerződésekre, az éjjellátó keresőtávcsövek és az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzóeszközök alkalmazására, valamint a vadászati hatóság határozatainak indokolására vonatkozóan. A Vtv. módosításainak száma és tartalma is tükrözi, hogy a jogalkotó mindezt figyelembe veszi és törekszik a vadászatot szabályozó jogszabályok folyamatos és hatékony „javítására” annak érdekében, hogy Magyarországon olyan vadászati

⁸⁹ 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 29. § (1)

⁹⁰ 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 31. § (2)

jog legyen hatályban, amely elősegíti a harmónia fenntartását a természet, a vadászat, a vadgazdálkodás és az hazánkban tagadhatatlanul meghatározó mezőgazdaság között.

Felhasznált irodalom

- Bálint Gergely: Vadászati jog (Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., Budapest, 2022)
- Csányi, S. és Heltai, M. (2006): Vadászati jog és igazgatás. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Gödöllő
- Dr. Jean Kornél, Dr. Tóth Blanka: A vadászati jog hasznosítása I. – A haszonbérbeadás szabályai
- Dr. Jean Kornél, Dr. Tóth Blanka: A vadászati jog hasznosítása II. – A kényszerhasznosítás szabályai
- Dr. Mikó Zoltán – Vajai László – Dr. Cs. Nagy Anikó: A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló törvény; Útmutató és kommentár a vadászati jog gyakorlásához, hasznosításához (Agrocent, 1996)
- Földművelésügyi Értesítő LXXI. évfolyam 8. szám (2021. szeptember 22.)
- Heltay I. (szerk.) 2000. Vadásziskola. Hubertus Vadkereskedelmi Kft., Budapest (2. kiadás)
- Majtényi György: K- vonal – Uralmi elit és luxus a szocializmusban (Nyitott Könyvműhely Kiadó Kft)
- Nemzetközi Halászati, Vadászati, Erdészeti, Vízjogi Konferencia (HA- VA- ER- VI), Tata, 2017. október 20-21. (Média- Press Kreatív Nyomda Könyvkötészet, Tatabánya (2018)
- Prof. Dr. Barta Judit Állatvédelem és vadászat összefüggései (Közös ügyünk az állatvédelem Alapítvány)
- Zoltán Ödön: A Vadgazdálkodás és a Vadászat Jogi Rendje, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1997